

Žiacka školská rada III.

Ako viesť zasadnutia, aby nás to bavilo

motivovanie žiakov • demokratické rozhodovanie • propagácia činnosti • multikultúrne témy

Žiacka školská rada III.
Ako viesť zasadnutia, aby nás to bavilo

Táto metodika je určená predovšetkým všetkým koordinátorom žiackych školských rád (ďalej len ŽŠR), ktorých žiacka rada je v škole už pevne zakotvená podľa princípov uvedených v publikácii Žiacka školská rada I. a ktorí dokážu zvládnuť náročné prvé mesiace fungovania ŽŠR, keď sa nastavujú základné princípy spolupráce (Žiacka školská rada II.). Nájdete tu v prvom rade metódy na skvalitnenie práce počas vašich zasadnutí, ktoré by spravidla mali prebiehať každý týždeň. Náplň činnosti a jej kvalitné riadenie sú totiž základom dobre pracujúcej a stabilnej žiackej školskej rady.

*„Prajeme Vám veľa radosti
z kvalitne odvedenej práce
s Vašou žiackou radou!“*

Obsah

Metodická príručka pre koordinátorov ŽŠR	7
Ako používať metodiku	8
Metodika	
1. Motivovanie žiakov	11
2. Čo je a čo nie je demokratické rozhodovanie	13
3. Šírenie informácií v škole	16
4. Propagácia činnosti žiackej školskej rady	18
5. Multikultúrne témy pre pokročilé ŽŠR	20
6. Hodnotenie a reflexia činnosti žiackej rady	22
(Seba)reflexia	
Zhrnutie: Na čo pri práci so ŽŠR nezabúdať	27
Kontrolný zoznam koordinátora ŽŠR	28
Aktivity, hry a pomôcky	
Lietajúci koberec	32
Zveľaď miestnosť	33
Lovci názorov	35
Objekty	36
Papierový kolotoč	37
Multikultúrne bingo	38
Hodnotiaci terč	40
Evaluačná mriežka	42
Atraktívne témy	44
Príklady z praxe	
Konkrétne skúsenosti učiteľov	45
Kde hľadať podporu	50
Podakovanie	53

Metodická príručka pre koordinátorov ŽŠR

*Milé kolegyně, milí kolegovia,
v rukách držíte metodickú príručku pre koordinátorov žiackych školských rád, ktorú pripravilo Centrum pro demokratické učení (CEDU) z Českej republiky. IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže ju preložila a upravila na slovenské podmienky.*

Z čoho vychádzame

- Školu vnímame ako malú obec, v ktorej je možné uplatňovať model demokracie v praktickej rovine, a to predovšetkým činnosťou žiackej školskej rady (je omnoho efektívnejšie a pre žiakov prínosnejšie demokraciu zažívať, ako sa o nej len teoreticky učiť).
- Z prieskumu českého Ústavu pro informace ve vzdělávání (ÚIV, Rychlá šetření – druhá vlna, 2010) vyplýva, že **60% českých základných škôl pracuje so žiackou školskou radou** či akoukoľvek inou jej formou (žiacky parlament, školský parlament, žiacka samospráva...) a že im na skvalitnenie ich práce so ŽŠR chýba metodická podpora. Podobné zistenia nájdeme vo výskumoch a prieskumoch realizovaných Centrom vedecko-technických informácií SR.
- Vďaka trojročnej spolupráci s 30 základnými školami v rámci projektu POLITEIA sme zistili, že riaditelia ZŠ vnímajú tému výchovy k občianstvu ako dôležitú, ale často si nevedia poradiť s tým, ako túto tému efektívne realizovať v školskej praxi.
- Školy sa na nás obracajú so žiadosťami o konzultácie, o podporu prostredníctvom vzdelávacích kurzov pre koordinátorov ŽŠR aj s prosbou o lektorovanie celých učiteľských zborov. Samy uvádzajú, že by ocenili väčšiu metodickú pomoc.

Naše skúsenosti

- Ťažisko našich skúseností spočíva v práci so základnými školami (projekty POLITEIA, Model rešpektujúceho žiackeho parlamentu) a v intenzívnej spolupráci pri už **štvorročnom riadení parlamentov** na FZŠ Tábořská a ZŠ Kunratice v Prahe.
- V rámci trojročného projektu „Model rešpektujúceho žiackeho parlamentu“ **sme dlhodobo školili spolupracujúcich učiteľov** v tom, ako pracovať so ŽŠR. Zrealizovali sme spoločné supervízie, na ktorých sme riešili jednotlivé problematické situácie. Vďaka našej účasti na zasadnutiach ŽŠR sme učiteľom mohli ponúknuť odborné **mentoringy** a na každej škole sme viedli vzdelávací **seminár k ŽŠR pre celý učiteľský zbor**. (Projekt bol spolufinancovaný z Európskeho sociálneho fondu a zo štátneho rozpočtu Českej republiky. Vďaka nemu sme mohli svoje skúsenosti zdieľať s 13 základnými školami z 13 krajov ČR a čerpať ďalšie inšpirácie z praxe.)
- Ťažíme aj zo spolupráce so zahraničnými organizáciami, kde je rozvoj občianstva a zapájanie žiakov do života školy bežnou praxou – intenzívne spolupracujeme s britskou organizáciou Involver (www.involver.org.uk), metodicky vychádzame zo School Councils UK (www.schoolcouncils.org) a niektoré aktivity či hry pre ŽŠR adaptujeme na naše prostredie so súhlasom Pupil Voice Wales (www.pupilvoicewales.org.uk).

Ako prví v ČR sa dlhodobo a komplexne venujeme téme výchovy k občianstvu, špecializujeme sa na činnosť žiackych školských rád a **sme pritom v neustálom kontakte so školami, učiteľmi aj žiakmi**. Všetky metodické materiály vždy testujú učitelia z partnerských škôl a my sami všetky nižšie opísané aktivity používame pri vlastnej práci so žiakmi v školách, na ktorých pôsobíme.

Ako používať metodiku

Všetky tri zošity metodiky sú založené na rovnakom princípe, a tak aj práca s nimi je veľmi podobná. Jednotlivým kapitolám predchádzajú úvodné texty a obsah zošita. Potom nasleduje:

- **Metodika**, ktorú tvoria chronologicky radené kapitoly plné rád, nápadov a inšpirácií. (V nich okrem úvodného odseku, ktorý vždy kapitolu uvádza do širšieho kontextu, nájdete pre ľahšiu orientáciu kľúčové témy kapitol, odkaz na príklad z praxe, rady autorov a upozornenie na *Aktivity, hry a pomôcky* či *inú publikáciu*)
- **(Seba)reflexia**, ktorá obsahuje zhrnutie všetkých kapitol v podobe zoznamu toho, na čo by ste nemali zabudnúť, a kontrolné zoznamy, ktoré vám pripomenú, čo z metodiky je skutočne dôležité (zoznamy ponúkajú kontrolné otázky, po ktorých zodpovedania a splnení si budete istí, že ste nezabudli na žiadnu vec nevyhnutnú pre činnosť ŽŠR).
- **Aktivity, hry a pomôcky**, kde nájdete mnoho konkrétnych aktivít s návodom na ich realizáciu. (Tieto prílohy sú prepojené s jednotlivými kapitolami *Metodiky*.)
- **Príklady z praxe**, ktoré sa tematicky vzťahujú na jednotlivé kapitoly *Metodiky*. Sú napísané učiteľmi a vychádzajú z ich konkrétnych skúseností.

Za textom kapitol nájdete niekoľko okienok s nasledujúcim významom:

Príklad z praxe alebo **čo radia školy**: Tu nájdete odkaz na príklady, ako konkrétna škola riešila či uchopila danú tému.

Dobrá rada alebo **čo radí autorský tím**: Označuje text, v ktorom CEDU dáva nejaký tip či odporúča niečo osvedčené zo svojej dlhoročnej praxe.

Nezabudnite alebo **čo vyplýva z práve prečítaného**: V tomto rámečku je zhrnutie toho najdôležitejšieho z kapitoly a odkaz na príslušný kontrolný list, ktorý nájdete v závere príručky.

»» Kontrolný zoznam (s. x): otázka č. y, z: odkaz na otázky z kontrolného zoznamu koordinátora.

2 → **Obsah**

1. To som ja, to sme my2
2. Obsah.....4
3. Kto je tam?.....6
4. Rozprávajme sa.....8
5. Informačná štafeta.....12
6. Čo kto robí.....14
7. Keď som v parlamente.....16
8. Čím sa zaoberáme?.....18
9. Naš cieľ.....20
10. Čím sa riadime?.....22
11. Pred celou triedou v pohode.....24
12. Vedenie pokladničky.....26
13. Ako mi to išlo?.....28
14. Čo sa dialo na zasadnutiach?.....32
15. Diár.....44
16. Poznámky.....50

My tu budeme sprevádzať **celým** **zápisníkom**. Chodíme do podobnej školy ako ty a už sme u nás pár vecí zvládli vychytať. **Poradíme ti** zopár **trikov** ako na to!

»» Stretnúť sa tiež môžete s obrázkom konkrétnych strán zo žiackeho zápisníka, ktorý vám napovie, že téma sa viaže priamo na kapitolu spracovanú aj v materiáli pre žiakov.

Motivovanie žiakov

Čo je a čo nie je demokratické rozhodovanie

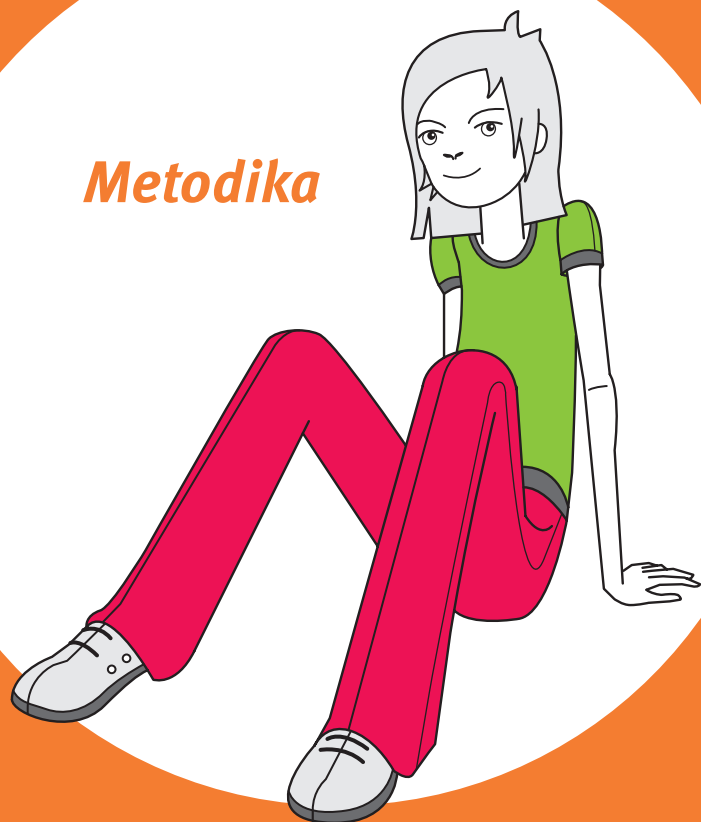
Šírenie informácií v škole

Propagácia činnosti žiackej školskej rady

Multikultúrne témy pre pokročilé ŽŠR

Hodnotenie a reflexia činnosti žiackej rady

Metodika

Metodika

1 → Motivovanie žiakov

Rovnako ako vo všetkých ostatných kolektívoch, aj v ŽŠR sa treba starať o vzťahovú rovinu a skupinu čo najviac stmeliť, pričom je pre ŽŠR dôležitá predovšetkým schopnosť pracovať v tíme. Zároveň nie je od veci, keď sa žiaci poznávajú aj mimo školského a pracovného prostredia. Zážitkové aktivity môžu byť jednou z foriem, ako žiakov za ich úsilie odmeňovať a ako ich motivovať k ďalšej práci.

Kľúčové témy: Zážitkový kurz, Poldňová aktivita, Hra na zasadnutí, Ladolamy, Reflexia

Jednou z možností ako motivovať žiakov, je zaradiť do činnosti žiackej rady rôzne hry, zábavky či aktivity. Tieto aktivity je vhodné vykonávať priebežne, ideálne je uskutočniť na každom zasadnutí aspoň jednu menšiu. Koordinátor by si mal vytvárať zásobu takýchto hier a „ladolamov“, môže zapojiť aj žiakov a dávať im priestor, aby zrealizovali svoje hry. Zážitkové aktivity môžu trvať od niekoľkých minút až po niekoľko dní, záleží to od ich účelu a časového zaradenia. Vždy by však mali byť zábavné a pre žiakov atraktívne. Ideálne je na začiatku školského roka zorganizovať pre členov viacdenný zážitkový kurz.

Zážitkový kurz

Na začiatku roka by mali noví členovia žiackej rady spoločne s ostatnými vyraziť na niekoľkodňový zážitkový kurz, ktorý im pomôže lepšie sa spoznať a naštartuje niektoré procesy vo vašom tíme. Takýto kurz si buď škola môže zorganizovať sama, alebo môže spolupracovať s odbornými lektormi. Výzva k realizácii takéhoto kurzu sa opakuje vo všetkých metodikách – naša prax ukazuje, že bez tejto skúsenosti je práca so žiackou radou náročnejšia.

Poldňová aktivita

Takúto aktivitu odporúčame začleniť raz alebo dvakrát do roka, a to vždy po nejakom pracovne náročnom období (dokončený veľký projekt, polrok...). Žiaci by si mali pri tejto príležitosti oddychnúť od zodpovednosti, ktorú majú, a nechať všet-

ky starosti s organizáciou koordinátorovi. Ideálne je vyraziť na časť dňa mimo školy a urobiť si buď zážitkové, alebo len príjemne oddychové dopoludnie. Záleží to od toho, či je skôr potrebné skupinu stmeliť, oddychnúť si od náročného programu alebo skvalitniť niektoré zručnosti.

„Ideálne je vyraziť na časť dňa mimo školy a urobiť si buď zážitkové, alebo len príjemne oddychové dopoludnie.“

Aktivity môžu byť zamerané na posilnenie tímovej spolupráce, na odhalenie silných a slabých miest v činnosti ŽŠR, na rozvoj zručností v ŽŠR a, samozrejme, na spoločné uvoľnenie sa a prežitie radosti. Vychádzajú z aktuálneho stavu každej ŽŠR a z jej potrieb.

Hra na zasadnutí

Dĺžka hry závisí od dĺžky vášho zasadnutia. Jej cieľom môže byť čokoľvek z predchádzajúcej poldňovej aktivity, líšiť sa bude len menšou intenzitou. Kratší čas je vhodný skôr na oddychové aktivity. Podstatná je vždy kvalitná príprava, aby bol spoločne strávený čas efektívny. Pri výbere akejkoľvek alternatívy by mal

koordinátor myslieť na to, aby mali žiaci z aktivít radosť a aby výsledkom bolo tiež vzájomne zblížovanie členov tímu a posilnenie pozitívnej skupinovej dynamiky.

Ladolamy

Niekoľkominútové aktivity môžeme zaradiť na začiatok každého zasadnutia alebo vtedy, keď je už skupina unavená či nesústredená. Úvodné ladalomy pomáhajú skupine naladiť sa na spoločnú prácu, ostatné hry sa používajú podľa aktuálnej situácie. Koordinátor by si mal vytvoriť zásobáreň hier a na každé zasadnutie si niektorú z nich pripraviť.

Reflexia

Po žiadnej aktivite nesmie chýbať záverečná reflexia, ktorá je dôležitá predovšetkým pri zážitkových aktivitách a o niečo menej dôležitá pri tých, ktoré sú skôr oddechové. Ak ide o kooperatívnu alebo rolovú hru, potom je reflexia obzvlášť nevyhnutná. Viac o zásadách reflexie a hodnotení nájdete v 6. kapitole. Pri vytváraní zásobárne aktivít a hier vám pomôžu tituly uvedené na s. 53, v časti Aktivity a hry.

*Čo sa dá použiť z Aktivít, hier a pomôcok:
Lietajúci koberec (s. 32)
Zvelaď miestnosť (s. 33)*

Príklad z praxe: Na s. 48 sa dozvieme, čo všetko sa žiaci naučili na zážitkových kurzoch, a na s. 49 si môžete prečítať, ako prebiehal posledný deň kurzu očami Markéty zo ŽŠ Masarova v Brne.

Dobrá rada: Žiaci v školskej rade na svoj vek a skúsenosti pracujú veľmi tvrdo. Preberajú plnú zodpovednosť za zverené úlohy, stretávajú sa vo svojom voľnom čase a plody ich úsilia nemusia byť vždy na prvý pohľad viditeľné. Ich motivácia je preto veľmi kolísavá, a tak by sme nemali podceňovať práve hravú a zábavnú zložku činnosti žiackej školskej rady. Vzdelávací prínos niektorých aktivít je zrejmý, aj keď majú podobu hry. Nebojte sa so žiakmi robiť aj tie aktivity, ktoré sú len hravé, slúžia momentálnej situácii či na ne majú žiaci práve chuť (napr. pantomímu, obľúbenú stolovú party hru Aktivity či kruh smiechu).

Nezabudnite:

- rátať so zážitkovými aktivitami ako neoddeliteľnou súčasťou práce so ŽŠR;
- vzdelávať sa, aby ste boli pre členov vašej ŽŠR schopnými lektormi so zásobou hier a aktivít;
- viesť žiakov k tomu, aby v reflexii určili zmysel zrealizovanej aktivity.

»» Kontrolný zoznam (s. 28): otázka č. 1, 2

2 → Čo je a čo nie je ... demokratické rozhodovanie

Členovia žiackej školskej rady sa musia veľmi často spoločne rozhodovať. Skupinové rozhodovanie môže mať mnoho podôb. Pochopenie demokratických procesov a ich citlivé uplatňovanie je základom pre kvalitnú spoluprácu. Ak žiaci zažijú a pochopia, prečo je vhodné používať rôzne formy spoločného rozhodovania sa, môže to veľmi pozitívne ovplyvniť ich pracovný aj osobný život. Tieto zručnosti budú v konečnom dôsledku správne pôsobiť taktiež aj na triedny kolektív, ktorého je žiak súčasťou.

Kľúčové témy: Ústna dohoda, Hlasovanie, Viackolové hlasovanie, Dosiahnutie konsenzu, CODM model

Minimálne, kým si žiaci neosvoja základné princípy rozhodovania, mal by ich spôsob vyberať koordinátor žiackej rady, a to vždy podľa typu situácie, náročnosti a závažnosti rozhodovania. Časom môžu túto voľbu robiť aj žiaci – pokročilá a skúsená žiacka rada si môže situáciu, v ktorej treba rozhodovať, moderovať aj bez vedenia dospelých. **ŽŠR prakticky neustále o niečom rozhoduje, a tak by ste spôsoby rozhodovania nemali podceňovať.** So žiakmi ich čo najčastejšie trénujte aj s následnou spätnou väzbou.

„Keď nerokujeme o ničom závažnom a cítime, že neplatí všeobecná zhoda, je možné uplatniť klasické hlasovanie.“

Ústna dohoda

V prípade, že je potrebné rozhodnúť o niečom, v čom panuje prevažne zhoda a nejde o nič zásadné, vystačíme si zvyčajne s dohodou. Vždy by jej mala predchádzať krátka diskusia, počas ktorej sa všetci účastníci uistia o svojom stanovisku. **Ústna dohoda má svoje pevné miesto v skupinovom rozhodovacom procese a je úplne v poriadku ju často využívať.** Ak väčšina uzavrie dohodu, aj keď vidí,

počuje alebo cíti, že jeden či viacerí účastníci s ňou nesúhlasia, táto dohoda nie je demokratická. Takéto prehliadanie je obzvlášť časté v skupinách, kde je mnoho osobných väzieb, a preto je potrebné na to dávať pozor.

Hlasovanie

V prípadoch, keď nejednáme o ničom závažnom a cítime, že neplatí všeobecná zhoda, je možné uplatniť klasické hlasovanie. Aj jemu musí predchádzať diskusia, počas ktorej väčšinou hovoria len tí, ktorí majú čo k problematike povedať. Ostatní zúčastnení sa len rozhodujú, s ktorým variantom či názorom sa stotožnia. **Hlasovanie sa zvyčajne používa vtedy, keď sú v hre len dva, maximálne tri varianty,** o ktorých sa rozhoduje. Tento spôsob skupinového rozhodovania je obvykle vnímaný ako absolútne demokratický... Kedy už ale hlasovanie nie je demokratickým nástrojom?

- Keď sa hlasovaním skupina snaží rozhodnúť niečo za niekoho, kto sa musí rozhodnúť sám. (*Jednohlasne sme sa zhodli, že by Míška mala moderovať stretnutie s pánom riaditeľom.*)
- Keď sa hlasuje o probléme, ktorý nie je všetkým úplne jasný; nie všetci o ňom majú dostatok informácií alebo nebol vytvorený priestor na diskusiu pred hlasovaním, ktorá mala daný prob-

lém objasniť. (Len 2 ľudia z 25 vedia, o čo ide, uplatnia ale vplyv svojej osobnosti a strhnú skupinu k hlasovaniu, hoci tá poriadne nevie, prečo sa hlasuje a o čom.)

- Keď sa rozhoduje len jedným hlasom v hlasovaní s viac než tromi relatívne vyváženými možnosťami. (Kto bude predsedom našej žiackej rady? Je 5 kandidátov, každý v skupine má jeden hlas. *Poradie skončí takto: 1. Pajo (7 hlasov), 2. – 3. Martina a Vojšto (obaja 6 hlasov), 4. Martin (4 hlasy), 5. Nella (2 hlasy). Ide o správne rozhodnutie, keď Pajo bol zvolený 7 z 25 ľudí a väčšina hlasov chcela niekoho iného ako Paju?*)

Viackolové hlasovanie

Tento spôsob rozhodovania môže eliminovať niektoré nevýhody, ktoré má klasické hlasovanie. Princíp spočíva v tom, že z viacerých variantov postupne vyberáme menej a menej možností až do konečného hlasovania, pričom je umožnené rozdeľovať v niektorých kolách viac hlasov. Príklad hlasovania s 10 návrhmi na projekt: Každý žiak môže podľa chuti udeliť 3 hlasy – buď ich dá všetky jednému nápadu, alebo ich rozdelí medzi viac projektov. Do druhého kola postupuje 5 najčastejšie bodovaných návrhov. Každý v ňom môže udeliť 2 hlasy. Nakoniec žiaci jedným hlasom vyberú z 3 najžiadanejších možností. Počas celého procesu viackolového hlasovania **mali všetci možnosť sa niekoľkokrát k predmetu hlasovania vyjadriť, a teda je väčšia šanca, že budú s výsledkom spokojní a budú ho akceptovať.**

Dosiahnutie konsenzu

Popri hlasovaní a autoritatívnom rozhodovaní (aj to môže byť demokratické: skupina si na konkrétne rozhodovanie zvolí vodcu, ktorý rozhodne za ostatných) existuje ešte konsenzus. Je demokratickejší (jeho zmyslom je dobrovoľná zhoda všetkých zúčastnených osôb), má však aj svoje slabiny. **Jeho výhodou je citlivosť voči všetkým členom skupiny a skutočnosť, že nevzniká opozícia,** najväčšou nevýhodou je zložitý a dlhý proces. Pre účastníkov býva náročné prejavovať ochotu ku kompromisom a následne i bez absolútneho súhlasu rešpektovať spoločné rozhodnutie. V princípe je dôležité myslieť na to, že pokiaľ je niekto proti podaným návrhom, mal by ponúknuť alternatívu. **V celkovom procese potom nemusí dôjsť k absolútnej zhode, ale len k väčšinovej.**

CODM model

Ide o konsenzuálnu metódu uplatňovanú pri skupinovom rozhodovaní, ktorú popísal Tim Hartnett (Consensus-Oriented Decision-Making, 2010). V plnej podobe má 7 fáz:

- 1. Zarámčovanie problému:** Všetci účastníci majú dostupné informácie o situácii a problém je definovaný. Ďalej sa stanovujú princípy či pravidlá, podľa ktorých sa bude v závere rozhodovať.
- 2. Otvorenie diskusie:** Po prezentácii problému sa otvorí diskusia, ktorej cieľom je vytvoriť a zapísať čo najviac nápadov a návrhov riešenia situácie.
- 3. Identifikácia základných obmedzení:** Premyslenie rôznych limitov, pomenovanie zúčastnených strán, popísanie možných problémových momentov.
- 4. Rozvinutie návrhov:** Všetky návrhy sa plnohodnotne rozvinú, s ohľadom na obmedzenia, avšak bez kritiky či zavrhnutia akéhokoľvek variantu.
- 5. Výber smerovania:** Podľa pravidiel z úvodnej fázy sa skupina rozhodne pre najlepší návrh.
- 6. Rozpracovanie vybraného riešenia:** Skupina rozpracuje vybraný nápad na základe poznámok získaných v 4. fáze.
- 7. Ukončenie:** Skupina zrekapituluje priebeh a ešte raz na potvrdenie spoločného záväzku podľa pravidiel rozhodovania prehlási, že stojí za svojím výberom a riešením.

Tento model je komplexný a zaberie mnoho času – je preto možné niektoré kroky vynechať či upraviť. Ak však prejdete celým procesom, zaručuje vysokú motivovanosť jednotlivých členov, pretože sa všetci plnohodnotne podieľali na vytváraní návrhov a spoločne sa dohodli na výbere toho najpriateľnejšieho.

Čo sa dá použiť z Aktivít, hier a pomôcok: Lovci názorov (s. 35)

Príklad z praxe: Na s. 48 môžete sledovať proces, ktorým prechádzali členovia žiackej rady na FZŠ Tábořská v Prahe, keď sa rozhodovali, čo budú robiť počas svojho „dňa za odmenu“.

Dobrá rada: Majte rôzne metódy rozhodovania dobre zvládnuté, aby ste ich dokázali vždy rýchlo a v rôznych podobách používať. Pri procese rozhodovania vysvetľujte žiakom, prečo ste vybrali tú ktorú možnosť (časové možnosti, závažnosť rozhodnutia, potreba čo najväčšej zhody, množstvo ponúkaných možností). Je vhodné, aby ste ich spôsoby, ako sa majú žiaci rozhodovať, postupne učili – môžete tým svojich žiakov nesmierne obohatiť. Navyše, ak rozhodovacie procesy zvládnu, celková efektívnosť práce celej žiackej rady výrazne stúpne.

Nezabudnite:

- oddeľovať fázu zberu nápadov, fázu diskusie o nápadoch a fázu samotného rozhodovania;
- pevne si osvojiť jednotlivé rozhodovacie procesy a natréňovať si ich moderovanie;
- pripomínať žiakom, že hlasovanie nie je jediný a vždy ten najlepší spôsob rozhodovania;
- kontrolovať, aby sa všetky procesy odohrávali s ohľadom na všetkých zúčastnených.

>>> Kontrolný zoznam (s. 28): otázka č. 3

3 → Šírenie

...informácií v škole

Vo Veľkej Británii sa často v súvislosti s participáciou žiakov používa výraz „pupil voice“, ktorý v preklade znamená „hlas žiakov“. Ak sa totiž v žiackej rade majú stretávať žiaci z rôznych ročníkov a zastupovať všetkých žiakov v škole, sú členovia ŽŠR reprezentantmi všetkých detí vo vašej škole.. Pre takúto skupinu je často nevyhnutné, aby komunikovala nielen so svojimi spolužiakmi, s vedením, s učiteľmi a ďalšími zamestnancami školy, ale aj s rodičmi alebo zástupcami obce. Odovzdávanie informácií je tak vlastne pre každú žiacku radu základnou činnosťou a princípom.

Kľúčové témy: Komunikačné a diskusné zručnosti, Komunikácia zástupcu s triedou, Komunikácia s učiteľmi, Komunikácia s vedením, Komunikácia s ďalšími ľuďmi v škole, Komunikácia s rodičmi a obcou

Na začiatku školského roka je potrebné všetky skupiny ľudí okolo školy informovať o existencii ŽŠR, nadviazať s nimi kontakt a pravidelne v komunikácii pokračovať. **Koordinátor by mal žiakom pripomenúť, s akými skupinami je dôležité komunikovať a prečo.** Dá im návod na to, ako skupiny oslovovať, a motivuje žiakov k hľadaniu vlastných stratégií. Dohlíada na to, aby komunikácia vôbec prebiehala, a to na adekvátnej úrovni pre danú skupinu. Taktiež je v rámci komunikácie potrebné zvoliť priority: niektoré školské rady sa venujú predovšetkým komunikácii so žiakmi, iné zase rozvíjajú intenzívnu spoluprácu s vedením školy, ďalšie sa zameriavajú na projekty realizované v spolupráci s obcou.

Komunikačné a diskusné zručnosti

Žiakov je potrebné na odovzdávanie informácií pripravovať a ich zručnosti trénovať a zlepšovať. Ak si jednotlivé situácie vyskúšate na zasadnutiach („Ako budú zajtra vystupovať na triednickej hodine – čo povedia a ako?“) a dáte rečníkovi spätnú väzbu pred tým, než naostro vystúpi v konkrétnej situácii, jeho zručnosti sa budú určite zlepšovať. Pre pravidelné diskusie na zasadnutiach je vhodné používať šikovné diskusné metódy, ako je napr.

gulôčková debata či názorová priamka. Žiakom tiež pomáha, keď diskusiu moderujete a nebojíte sa im dávať priebežnú spätnú väzbu (keď porušujú pravidlá diskusie, skáču si do reči, odbiehajú od témy, vzájomne sa napádajú).

Komunikácia zástupcu s triedou

Členovia žiackej rady sú zvolenými zástupcami svojho triedneho kolektívu a **sú zaviazaní, že budú tlmočiť názory, návrhy a pripomienky svojich spolužiakov celej žiackej rade a následne tiež vedeniu školy.** Zároveň člen rady posúva novinky a informácie zo ŽŠR či od vedenia školy svojej triede. Aby tento proces mohol prebehnúť, sú potrebné 3 základné veci:

- Vysvetliť členom žiackej rady, ako informácie získavať a ako ich odovzdávať.
- Usilovať sa o cielenú prácu s triedou (ideálne v rámci triednických hodín).
- Požiadať o spoluprácu triednych učiteľov, ktorí tomuto procesu dajú dostatočný priestor.

Komunikácia s učiteľmi

Učiteľský zbor tvorí v škole skupinu, ktorá je schopná svojím pôsobením ŽŠR veľmi pozdvihnúť, ale tiež pochovať. Učiteľia sú veľmi komplikovanou skupinou, keďže

majú vlastné a bohaté skúsenosti s pôsobením na rôzne skupiny žiakov, a často sa obávajú nárastu práce, ak by sa činnosťou ŽŠR zaoberali. Preto je dôležité pracovať so zborom pravidelne a veľmi citlivo. Osvedčilo sa informovať zbor o aktivitách ŽŠR a propagovať úspešné projekty a akcie samotnými členmi žiackej rady (napr. na porade či na úvod pedagogickej rady). **Koordinátor ŽŠR by mal potom na každej porade pedagogického zboru informovať o daniach v ŽŠR, pozývať svojich kolegov na zasadnutia a vyzývať ich, aby sa na ŽŠR obracali s vlastnými návrhmi a projektmi na zlepšenie školského prostredia.**

Komunikácia s vedením

Keď má byť názor žiaka vypočutý dopelými a keď cieľom je to, aby sa žiaci podieľali na spoložhodovaní v škole, je nevyhnutné, aby ŽŠR komunikovala aj s vedením školy. Na kontakt s riaditeľom či riaditeľkou je potrebné žiakov pripraviť a vysvetliť im zásady takého stretnutia. Členovia ŽŠR by mali byť bežne prijímaní v riaditeľni ako vítaní hostia a partneri.

Komunikácia s ďalšími ľuďmi v škole

Nepedagogickí zamestnanci školy môžu často prichádzať do kontaktu so ŽŠR, a to buď pri realizácii projektov (veľa krokov je potrebné konzultovať či riešiť so školníkom, hospodárkou či vedúcou jedálne), alebo pri riešení niektorých pro-

cesov či služieb, ktoré sa ŽŠR snaží zlepšiť. Pri tom je potrebné dbať na veľkú opatrnosť, aby sa náhodou kritika či požiadavky žiakov niekoho zo zamestnancov nedotkli. Aj túto skupinu je teda potrebné pravidelne o činnosti ŽŠR informovať.

Komunikácia s rodičmi a obcou

Na úvodných triednych aktívoch odporúčame osloviť vo všetkých triedach rodičov a nechať im zápisný hárok, na ktorý môžu tí, ktorí si prajú dostávať novinky o ŽŠR, napísať svoje e-mailové adresy. **Minimálne rodičia členov ŽŠR by mali mať informácie o tom, že ich dieťa je zástupcom triedy, a čo to preňho bude znamenať.** Samozrejme, aj rodičia môžu byť pozývaní na zasadnutia ŽŠR a zúčastňovať sa akcií. Na úrovni miestnej samosprávy sa ponúka členom ŽŠR možnosť navštíviť starostu/starostku, prípadne zasadnutie obecného zastupiteľstva. Prínosom môže byť samotná exkurzia, ale aj nadviazanie kontaktov a dohodnutie nožnej spolupráce.

Čo sa dá použiť z Aktivít, hier a pomôcok: Objekty (s. 36)

Príklad z praxe: Prečítajte si na s. 49, na čo sa členovia žiackej rady pýtali pána riaditeľa na ZŠ Masarova v Brne a ako prebehla prezentácia pre verejnosť na ZŠ Nedvědova v Olomouci.

Dobrá rada: Aj po určení priorít odporúčame nezabudnúť úplne ani na jednu skupinu. Všetkých je potrebné informovať o činnosti a pozývať ich na zasadnutia žiackej rady, prípadne im ponúknuť zasielanie aktuálnych informácií e-mailom (predídete tak mnohým problémom). Členom žiackej rady môže veľmi pomôcť zápisník, kde si budú zapisovať informácie zo zasadnutí (čo všetko majú v triede povedať svojim spolužiakom). Triednym učiteľom musíte vysvetliť, že ak má mať práca ŽŠR zmysel, je potrebné napríklad v rámci práce s triedou cielene nechávať priestor aj zástupcom, aby mohli triede poskytovať informácie a zbierať od nej podnety.

Nezabudnite:

- informovať o existencii ŽŠR všetky skupiny a ponúknuť im návštevu zasadnutia ŽŠR;
- vytvoriť zástupcom podmienky na odovzdávanie informácií triede (nacvičenie prezentácie, informovanie triednych učiteľov, vymedzenie priestoru v rámci triednických hodín);
- „hýčkať“ si učiteľský zbor, odborných a nepedagogických zamestnancov školy;
- dohodnúť si frekvenciu a podobu pravidelných stretnutí s vedením školy.

»» Kontrolný zoznam (s. 28): otázka č. 4, 5

4 → Propagácia

... činnosti žiackej školskej rady

Jedným z najpresvedčivejších spôsobov ako spoznať, či žiacka rada funguje dobre, je zistiť, koľko ľudí vie o jej činnosti. Aby o žiackej rade vedelo čo najviac ľudí, je dôležité neustále zvyšovať jej popularitu. Informovanie o činnosti ŽŠR musí byť premyslené a cielené. Ak totiž ŽŠR nepropaguje svoju činnosť, vyzerá to, ako keby nerobila vôbec nič. Pri predstavovaní aktivít ŽŠR si navyše žiaci rozvíjajú svoje prezentačné aj kreatívne zručnosti.

Kľúčové témy: Cielové skupiny, Ako oslovovať, Využitie internetu, Prieniky kanálov, Propagačný výbor, Čo propagovať

Na propagáciu je potrebné myslieť v priebehu celého roka; prvá zmienka o žiackej rade by sa mala v škole objaviť najneskôr do dvoch mesiacov od vzniku ŽŠR. Propagácii sa treba venovať priebežne, ale v určitých obdobiach by mala byť hlavnou aktivitou ŽŠR. Napríklad hneď po voľbách by mala ŽŠR dať vedieť všetkým v škole aj rodičom, ako voľby prebiehali a ktorí žiaci boli zvolení. Koordinátor by mal žiakom vysvetliť, prečo je propagácia činnosti ŽŠR dôležitá.

„Žiaci sú pri zaobchádzaní s modernými technológiami mnohokrát šikovnejší než my, a pretože je to pre nich prirodzená a bežná činnosť, nemajú s ňou žiadne ťažkosti.“

Cielové skupiny

V praxi často prebieha spontánna, nekonštruktívna propagácia bez toho, aby sa žiaci nad stratégiou oslovovania vôbec zamysleli. Koordinátor by mal žiakov postupne viesť k tomu, aby si uvedomili, že je dôležité komunikovať s okolitým svetom na úrovni. Rovnako tak by **žiacka rada mala mať jasno v tom, koho je možné oslovovať a na koho sa následne viac zamerať.**

Žiacka rada môže oslovovať tieto skupiny:

- ostatných žiakov v škole,
- rodičov,
- učiteľov
- odborných a nepedagogických zamestnancov školy,
- zástupcov či starostov vašej obce alebo mestskej časti.

Ako oslovovať

Existuje mnoho spôsobov, ako je možné oslovovať cieľové skupiny. Niektoré nástroje sú tradičné (a vlastne nevyhnutné):

- nástenka,
- rozhlas,
- informačný spravodajca (časopis),
- webová stránka školy,
- sociálne médiá a siete.

Menej tradičné nástroje môžu byť veľmi efektívne. Zvyčajne sú spojené s jednorazovou propagáciou:

- prezentácia v triedach a v zborovni,
- cielená osobná komunikácia – kedykoľvek a kdekoľvek,
- otvorená diskusia („okružly stôl“),
- internet a informačné technológie.

Využitie internetu

Propagácia môže byť veľmi kreatívna a zábavná, a tak nebýva s motiváciou žiakov žiadny problém. Žiaci sú pri zaobchá-

dzaní s modernými technológiami mnohokrát šikovnejší než my, a pretože je to pre nich prirodzená a bežná činnosť, nemajú s ňou žiadne ťažkosti. **Koordinátor by preto mal tento potenciál žiakov využiť!** Vaša žiacka rada môže mať vlastnú webovú stránku, môže mať svoj blog či úložisko dokumentov, fotiek a videí, skupinu na sociálnych sieťach. Žiakov preto nechávajte čo najviac fotiť, točiť a zverejňovať fotky a videá tak, aby ich úsilie bolo čo najviac vidieť. Šikovnou možnosťou propagácie sú v poslednom čase aj sociálne siete (nezabudnite však, že užívateľské podmienky, napr. Facebooku zakazujú používanie účtu osobám mladším ako 13 rokov).

Prieniky kanálov

Každú skupinu je potrebné oslovovať iným spôsobom, a preto je vhodné hľadať, kde sa rôzne spôsoby komunikácie prekrývajú (napr. rozhlas pre učiteľov, žiakov aj zamestnancov školy) a kde je potrebné hľadať iné spôsoby (informačný spravodajca pre rodičov). **Niektoré skupiny sa dajú ľahko oslovovať pravidelne, na iné sa sústreďte skôr jednorazovo.**

Propagačný podvýbor

Pokiaľ pracujete s výbormi či podvýbormi, osvedčuje sa vytvoriť podvýbor zameraný na propagáciu, ktorého členovia budú kreatívni žiaci, schopní prezentovať ŽŠR

textom, ústne, ale aj vizuálne. ŽŠR by mala mať vlastnú nástenku aj priestor na webovej stránke školy a na oboch miestach by mala uverejňovať ako zápisnice zo zasadnutí, tak aj aktuálne informácie o diani v žiackej rade. **Je potrebné pravidelne sa starať o všetky médiá, ktoré informujú o činnosti ŽŠR**, no zvlášť o tie kanály, ktoré ŽŠR využíva najčastejšie.

Čo propagovať

Po sformulovaní určitého cieľa by mali členovia výboru či žiaci zo ŽŠR dať ostatným v škole vedieť, čo chce ŽŠR v najbližších týždňoch dosiahnuť, ako sa ich to bude týkať a čím môžu prispieť. Rovnako by mal koordinátor propagovať činnosť ŽŠR v učiteľskom zbore – na nástenke v zborovni, priebežne informovať na pedagogických radách. Okrem aktuálnych cieľov je potrebné pravidelne informovať o:

- bežných činnostiach (zápisnice zo zasadnutí, plány, vízie, zmeny vo fungovaní);
- zrealizovaných projektoch (výzva na zapojenie sa, prezentácia fotografií z priebehu);
- výstupoch projektov (čo ŽŠR dosiahla, ako zmenila školu – práve to je pre ostatných najviac zrozumiteľné).

Čo sa dá použiť z Aktivít, hier a pomôcok: Papierový kolotoč (s. 37)

Príklad z praxe: Pozrite sa na s. 49 – 50, ako prebiehala vzájomná prezentácia žiackych školských rád v Ústí nad Labem a v Plaňanoch.

Dobrá rada: Skúste si nejakým spôsobom poradiť s rozhlasom školy – jeho vhodné využívanie môže byť veľmi prínosné (žiakov bude skutočne v škole počuť). Osvedčili sa aj propagačné tabule, na ktorých je vidieť, čo v jednotlivých mesiacoch žiacka rada robila, čomu sa venovala, čo dosiahla. Takúto prezentáciu pripravte pre učiteľov aj žiakov ideálne raz za polrok. Pre autentickú dokumentáciu činnosti ŽŠR použite fotografie či videá. Tabuľa potom môže nejaký čas ostať vyvesená na viditeľnom mieste v škole.

Nezabudnite:

- vymedziť propagácii dostatočné miesto v činnosti ŽŠR (roly „propagátorov“, propagačný podvýbor, pravidelné zaobranie sa propagovaním činnosti...);
- určiť si stratégiu oslovovania (koho, o čom, akým spôsobom a ako často informovať);
- práca na propagácii môže byť tiež malým projektom celej ŽŠR (tvorba nástenky, časopisu, internetovej stránky...).

»» Kontrolný zoznam (s. 28): otázka č. 6

5 → Multikultúrne

...témy pre pokročilé ŽŠR

Vťahovať žiakov do života školy a podporovať tak participatívnu demokraciu v školskom prostredí je hlavnou úlohou ŽŠR, zároveň je však aj jednou z najnáročnejších úloh. Napriek tomu je pri práci žiackej rady dostatok priestoru na začleňovanie aj ďalších prierezových tém. Multikultúrna výchova, zameraná na človeka a jeho okolie, sa s činnosťou žiackej školskej rady prelína asi najviac.

Kľúčové témy: Multikultúrna výchova, Zaujímavé témy, Prieskum školy, Vyhodnotenie projektu, Reflexia

Kým sa so žiackych školských rád či celých škôl stanú vyspelé inštitúcie, ktoré budú samy úplne samozrejme riešiť aj multikultúrne témy, je potrebná snaha ľudí, akými sú napríklad koordinátori žiackej rady. Žiaci sami od seba nebudú mať potrebu riešiť problémy inakosti či rešpektu (dôležitejšie sú predsa zrkadlá na toaletách či sieť na pingpong). Aj tak ale stojí za to raz do roka žiakov šikovne naviesť na multikultúrny projekt.

„Nie je potrebné sa hneď vrhnúť do etnických či rasových odlišností, lepšie je začať s kultúrnymi a rodinnými zvykmi každého žiaka.“

Multikultúrna výchova

Environmentálnu či mediálnu výchovu je možné spojiť s rôznymi predmetmi, ktorých vzdelávacie ciele sú veľmi dobre prepojitelné s praxou. **Prierezová téma Multikultúrna výchova (MKV) býva obvykle naviazaná na Občiansku náuku a nevhodne využívaná len ako pomenovanie inakosti a popisovanie kultúrnych zvykov prisťahovalcov.** V čom sa líšime a v čom sme si naopak podobní však môžeme žiakom ukázať na omnoho ľahších

a lepšie uchopiteľných témach. Práve cez témy, ktoré sú deťom blízke, je možné ďalej pracovať s takými ťažkými pojmami, ako je tolerancia odlišností, vzájomný rešpekt, porozumenie a pod.

Zaujímavé témy

Nie je potrebné sa hneď vrhnúť do etnických či rasových odlišností, lepšie je začať s kultúrnymi a rodinnými zvykmi každého žiaka. Môže byť veľmi zaujímavé zistiť, ako jednotlivé rodiny slávia veľké sviatky, aké zvyky sa u nich doma dodržiavajú, aké jedlá sa doma jedia. Pri týchto zdánlivo neškodných témach objavíme nečakané multikultúrne poklady. K porozumeniu odlišností a pre ich rešpektovanie pomôže žiakom aj to, keď sa dozvedia, že v jednej rodine sa neraňajkuje, v druhej sa raňajkuje vždy o 7:30 a len jogurt, v ďalšej zase stravovanie začína otec sediaci na čele stola atď.

Návrh zaujímavých tém, ktoré by mohla ŽŠR na škole mapovať, sme vybrali podľa Hildy Hernández (*Multicultural Education: A Teacher's Guide to Linking Context, Process, and Content, 1989*):

- rodina,
- interpersonálne vzťahy,
- zdravie a hygiena,
- jedlo,
- obliekanie a osobný vzhľad.

- sviatky a oslavy (slávnosti)
- domáci miláčikovia a zvieratá
- umenie a hudobné štýly

Návrhy možných otázok k vybraným témam nájdete v *Aktivitách, hrách a pomôckach*.

Prieskum školy

ŽŠR potom môže na základe vybranej témy urobiť prieskum v škole a vhodne zvolenými nástrojmi zmapovať, ako na tom sú ostatní žiaci školy. Forma prieskumu záleží od témy: ŽŠR sa môže zamerať na priestor školy a jeho bezpečnosť (a pracovať napr. so zakresľovaním do mapky), môže zisťovať, aké hudobné štýly žiaci počúvajú (pomocou dotazníka či interview). Na komplexnejší prieskum školy je dobré využiť alternatívne nástroje mapovania (*tzv. Mapa školy, Tónova búdka, Fotosituácie* – vid' *Dobrá rada*).

Vyhodnotenie projektu

Na základe získaných dát potom žiacka rada vyhodnotí, aký projekt, akciu či projektový deň zorganizuje. Ak z prieskumu vyplynie niečo veľmi negatívne (napr. väčšina žiakov má strach z toaliet, v škole vzniká agresia voči ľuďom, ktorí počúvajú hip-hop), je vhodné usporiadať projekt,

ktorý pomôže problém odstrániť či zmieriť negatívne emócie. V opačnom prípade sa dá urobiť napríklad deň hudby alebo celoškolské raňajky v tráve pred školou.

Reflexia

Multikultúrna výchova prichádza vždy až v okamihu, keď sa o svojich poznatkoch a zážitkoch začneme rozprávať – podstatná je pre ňu reflexia životných skúseností. Až keď si po projekte či projektovom dni so žiakmi rozdelenými do niekoľkých skupín sadnete a spoločne zreflektujete, čo prežili, dostaví sa presah vo forme účinku na celú školu. K reflexii vám pomôžu vhodne sformulované otázky. Pokiaľ hodnotenie nie je možné zrealizovať s celou školou, venujte čas aspoň dôslednej reflexii vo vašej ŽŠR. Stojí za to prostredníctvom ŽŠR otvárať v celej škole témy medziludských vzťahov, pocitu bezpečia, plurality identít a kultúr. **Pokúste sa priviesť žiakov k zisteniu, že je správne a potrebné zaujímať sa o to, ako sa kto v škole cíti.**

Čo sa dá použiť z Aktivít, hier a pomôcok: Multikultúrne bingo (s. 38), Atraktívne témy (s. 44)

Príklad z praxe: Na s. 50 – 51 nájdete skúsenosti z mapovania školy, ktoré urobila žiacka rada ZŠ Raspenava, a z multikultúrneho projektu realizovaného žiackou radou ZŠ Dolní Žandov.

Dobrá rada: Akonáhle sa vaša žiacka rada ustáli a zistíte, že jej už jednoduché projekty nestačia, neváhajte urobiť vzťahové a multikultúrne projekty. V každej škole je veľký balík problémov na medziludskej úrovni; ak vyspelá žiacka rada pomôže tieto náročné situácie riešiť či zlepšovať, preukáže obrovskú službu celej škole. Nevyhýbajte sa preto ani projektom o spôsoboch výučby, o zatváraní očí pred šikanovaním, o vzťahoch medzi učiteľmi a žiakmi. Zaujímavou pomôckou môže byť naša publikácia *Projektová metóda*, ktorá detailne opisuje cyklus, akým by mala ŽŠR prechádzať pre realizácii akéhokoľvek projektu, vrátane takto náročných. Nájdete v nej aj popis alternatívnych nástrojov pre analýzu školy či mapovanie názorov (*Mapa školy, Tónova búdka, Fotosituácie*). Majú výhodu v tom, že sú prepracovanejšie než štandardné nástroje, a navyše sú šité na mieru žiakom tak, aby ich bavili a žiaci s nimi mohli samostatne pracovať.

Nezabudnite:

- viesť žiakov k zmysluplným projektom riešiacim medziludské vzťahy a klímu školy;
- predkladať žiakom také témy, ktoré sú blízke ich životným skúsenostiam;
- reflektovať so žiakmi všetko, čo prežívajú, pretože až v tom momente sa dostávajú na pôdu MKV.

»» Kontrolný zoznam (s. 28): otázka č. 7

6 → Hodnotenie

... a reflexia činnosti žiackej rady

Žiaci by mali pravidelne kontrolovať úspešnosť svojej ŽŠR – posudzovať, aký pokrok dosiahla, a premýšľať nad tým, čo potrebujú urobiť, aby bola ešte efektívnejšia. Jednou zo zručností, ktoré sa žiaci učia na zasadnutiach, je dostávať a dávať spätnú väzbu. Reflexia vlastnej práce nielen pomáha skvalitňovať samotnú žiacku radu, ale tiež rozvíja osobnosti žiakov.

Kľúčové témy: Hodnotenie s vedením, Tímová spolupráca, Vzájomný rešpekt, Roly a zodpovednosť, Pozícia v škole, Dobré meno, Zásady hodnotenia, Oslava a zakončenie

Hodnotiace procesy po nejakej spoločnej práci vedie po stránke metodickej aj moderátorskej koordinátor tak, aby boli vy zdvihnuté pozitíva, no zazneli aj negatíva. Reflexiu aktivity, pri ktorej je hodnotený jej prínos pre skupinu či jednotlivca, by mal vo všeobecnosti viesť skúsený lektor. Pri reflexii je dôležité kladením vhodných otázok priviesť žiakov k tomu, aby si všetko sami pomenovali. **Koordinátor by mal počítať po každom zasadnutí aspoň s 5 – 10 minútami na záverečnú reflexiu**, ktorá je nevyhnutná aj po každom projekte či akcii v žiackej rade. Celkovému hodnoteniu ŽŠR je potom potrebné venovať celé zasadnutie aspoň dvakrát do roka.

„Reflexiu aktivity, pri ktorej je hodnotený jej prínos pre skupinu či jednotlivca, by mal viesť skúsený lektor.“

Hodnotenie s vedením

Predovšetkým si musí koordinátor ŽŠR sám alebo najlepšie spolu s vedením rozobrať a vyhodnotiť, ako sa darí napĺňať ciele, ktoré si stanovili pred začiatkom školského roka. Podľa toho potom treba urobiť úpravy plánu na ďalšie týždne či mesiace, prípadne sformulovať ciele na nasledujúci rok.

Tímová spolupráca

Z času na čas je vhodné zamyslieť sa, či členovia ŽŠR spoločne fungujú ako jeden tím: či spolu žiaci dobre komunikujú (poznajú svoje mená, ochotne počúvajú, rešpektujú názory iných a slušne obhajujú svoj), či si spravodlivo rozdeľujú úlohy a plnia ich, či medzi sebou nemajú konflikty, ktoré by im bránili v spolupráci.

Vzájomný rešpekt

Členovia žiackej rady by mali reflektovať aj schopnosť vzájomného počúvania sa. V oblasti rešpektu k ostatným je dôležité zamerať sa na vzťahy medzi žiakmi z rôznych ročníkov a medzi žiakmi s vedúcimi rolami a tými, ktorí majú menej prestížne roly. Je na mieste pozrieť sa aj na pravidlá, otvoriť otázku ich dodržiavania, sankcií za ich porušovanie, prípadne ich upraviť či zrevidovať.

Roly a zodpovednosť

Oddelene by ste určite mali reflektovať aj roly jednotlivých členov ŽŠR (*Informujem o činnosti? Prinášam námety? Komunikujem s triedou?*) a následne všetky špecifické roly jednotlivcov (*Čo sa mi v role podarilo? Na čo som zabúdal/a? Čo by som ku kompetenciám tejto roly pridal/a alebo z nej odoral/a?*)

Otázkou môže byť aj formálne nastavenie: *Sú zhotovované efektívne zápisnice zo stretnutí, ktoré potom členovia ŽŠR odsúhlasujú a uverejňujú? Ako pracujeme s propagáciou?*

Pozícia v škole

Nezabudnite pri reflexii ani na tieto témy: *Môže každý vyjadriť svoj osobný názor a sú tieto názory rešpektované? Majú zástupcovia príležitosť podať triede správu o stretnutiach ŽŠR? Sú učitelia ako celok ústretoví? Podporuje nás riaditeľ? Chodí niekto ako hosť na zasadnutia ŽŠR? Koordinátor by sa mal zamerať aj na to, či dostáva dostatok priestoru na pedagogických radách a či je činnosť ŽŠR sledovaná v nejakom učiteľskom médiu.*

Dobré meno

Nielen kvôli zvyšovaniu prestíže, ale už len preto, že ŽŠR je orgánom prezentujúcim hlas žiakov, **je potrebné hodnotiť, ako sa vám darí zvyšovať dobré meno žiackej rady.** Najlepšie sa to odrazí na úspešných projektoch, ktoré v niečom zlepšia školu alebo podpora určitú skupinu ľudí v škole.

„Pri hodnotení tímovej spolupráce dbajte na to, aby sa reflektovala práca či správanie jedinca, nie jeho osobnosť.“

Efektívne je usporiadať za tým účelom anketu, v ktorej sa objavia témy: *Je žiacka rada vnímaná ako zaujímavá a dôležitá (u žiakov, rodičov, ostatných skupín v škole)? Sú nástenky ŽŠR vždy aktuálne a vyzerajú atraktívne? Má ŽŠR svojho informačného spravodajcu? Je možné sa zamerať aj na skupinu rodičov: Vedia rodičia o ŽŠR a jej činnosti? Majú rodičia možnosť pýtať sa na rozhodnutia ŽŠR? Bývajú niekedy do projektov alebo podvýborov zapojení aj rodičia? Bývajú niekedy rodičia prizývaní na zasadnutia?*

Zásady hodnotenia

Len veľmi vospelá žiacka školská rada si môže dovoliť prenechať moderovanie celého procesu spätnej väzby niektorému žiakovi. Často pri reflexii ide o osobné a citlivé oblasti, ktoré vyžadujú skúsenosti s vedením skupiny. Určité zásady je vhodné žiakom povedať (budú to vlastne inštrukcie k hodnotiacemu procesu), iné je potrebné pripomínať priebežne či ich nechať žiakov pravidelne zažívať:

- Reflektovať sa dá po každej aktivite, z ktorej je možné získať zaujímavé poznatky.
- Vysloviť najskôr pozitíva, až potom negatíva.
- Ak nie je nevyhnutné, aby sa všetci vyjadrili, dávať žiakom možnosť nevyjadriť sa.
- Dávať si pozor na efekt humoru (nepoužívať ho v situáciách, kedy by mohol zastrieť alebo zhodiť vážnu a dôležitú výpoveď).
- Striedať metódy hodnotenia (aby to žiakov tiež trochu bavilo – neustále rozprávanie sa v kruhu žiakov nudí...).
- S poznatkami, ktoré vzišli z hodnotenia, ďalej pracovať a nenechať ich zapadnúť prachom.
- Pri hodnotení tímovej spolupráce dbať na to, aby sa reflektovala práca či správanie sa jedinca, ale nie jeho osobnosť. (Zlé je: „Nepáči sa mi, že si iný.“ Správne: „Prekážalo mi, že si pri vytváraní plagátu hodil celú prácu na mňa.“).

Oslava a zakončenie

Po vyhodnotení väčšej akcie môžu žiaci svoju spoločnú námahu osláviť. **Koordinátor by mal dohliadať na to, aby si spoločné zakončenie žiaci usporiadali sami** (môžu tak v menšej miere využiť zručnosti, ktoré si osvojili pri realizácii projektu). Oslava by mala zahŕňať prezentáciu výsledkov projektu, aby bolo zrejmé, čo sa oslavuje a prečo. Je dobré tiež premyslieť typ oslavy (raut, piknik, posedenie v čajovni, turnaj...), ako bude prebiehať zábavná časť oslavy a či žiaci dostanú aj nejakú odmenu.

Čo sa dá použiť z Aktivít, hier a pomôcok:
*Evaluačná mriežka (s. 42),
 Papierový kolotoč (s. 37),
 Hodnotiaci terč (s. 40)*

Príklad z praxe: Celkové hodnotenie svojej práce v ŽŠR od Ondra zo ZŠ Dobronín, Šárky z 28. ZŠ v Plzni a Lucie zo ZŠ K. V. Raise, Lázně Bělohrad nájdete na s. 50 – 51.

Dobrá rada: Na hodnotenie opäť môžete využiť nejakú aktivitu – skupinovú úlohu, pri riešení ktorej sa objavia typické prednosti, ale aj „choroby“, ktoré je možné následne zovšeobecniť či porovnať s doterajšími skúsenosťami. Výhodou začlenenia aktivity do bloku hodnotenie je i zatriktívnenie zdĺhavého a náročného programu a súčasne živá a aktuálna spomienka, z ktorej sa lepšie vychádza.

Nezabudnite:

- zhodnotiť činnosť ŽŠR aj bez detí (sami pre seba, s vedením, s učiteľmi);
- reflektovať každú väčšiu akciu či aktivitu (práve v tom momente aktivita prináša svoje plody);
- dodržiavať zásady pri hodnotení (vyzdvihnúť pozitíva, nehodnotiť osobnosť, ale prácu, vytvárať bezpečné prostredie, opatrne používať humor, striedať metódy, pracovať s výsledkami).

»»Kontrolný zoznam (s. 28): otázka č. 8, 9, 10

13
→ → →

Ako mi to išlo?

Baláž povzbudzuje: Zhodnoť, ako si pracoval počas uplynulého štvrťroka. Pozri sa do diára, aby si si pripomenul, na čom všetkom si v žiackej rade spolupracoval!

1. štvrťrok

Na čom som spolupracoval?	Za čo sa pochválim?
Čo zlepším?	Komu som pomohol? S čím?

2. štvrťrok

Na čom som spolupracoval?	Za čo sa pochválim?
Čo zlepším?	Komu som pomohol? S čím?

Čo zlepším?
...kúpim si lepšie spreje!

»»So štvrťročným hodnotením svojej práce v žiackej školskej rade pomôže kapitola Ako mi to išlo v Zápisníku na s. 28.

Zhrnutie: Na čo pri práci so ŽŠR nezabúdať
Kontrolný zoznam koordinátora ŽŠR

{Seba}reflexia

{Seba}reflexia

Zhrnutie: Na čo pri práci so ŽŠR nezabúdať

Motivovanie žiakov

Nezabudnite:

- počítať so zážitkovými aktivitami ako neoddeliteľnou súčasťou práce so ŽŠR;
- vzdelávať sa, aby ste boli pre členov vašej ŽŠR schopnými lektormi so zásobou hier a aktivít;
- viesť žiakov k tomu, aby v reflexii určili zmysel zrealizovanej aktivity.

Čo je a čo nie je demokratické rozhodovanie

Nezabudnite:

- oddeľovať fázu zberu nápadov, fázu diskusie o nápadoch a fázu samotného rozhodovania;
- pevne si osvojiť jednotlivé rozhodovacie procesy a natrénovať si ich moderovanie;
- pripomínať žiakom, že hlasovanie nie je jediný a vždy ten najlepší spôsob rozhodovania;
- kontrolovať, aby sa všetky procesy odohrávali s ohľadom na všetkých zúčastnených.

Šírenie informácií v škole

Nezabudnite:

- informovať o existencii ŽŠR všetky skupiny a ponúknuť im návštevu zasadnutia ŽŠR;
- vytvoríť zástupcom podmienky na odovzdávanie informácií triede (nacvičenie prezentácie, informovanie triednych učiteľov, vymedzenie priestoru v rámci triednických hodín);
- „hýčkať“ si učiteľský zbor, odborných a nepedagogických zamestnancov školy;
- dohodnúť si frekvenciu a podobu pravidelných stretnutí s vedením školy.

Propagácia činnosti žiackej školskej rady

Nezabudnite:

- vymedziť propagácii dostatočné miesto v činnosti ŽŠR (roly „propagátorov“, propagačný podvýbor, pravidelné zaobranie sa propagovaním činnosti...);
- určiť si stratégiu oslovovania (koho, o čom, akým spôsobom a ako často informovať);
- práca na propagácii môže byť tiež malým projektom celej ŽŠR (tvorba nástenky, časopisu, internetovej stránky...).

Multikultúrne témy pre pokročilé ŽŠR

Nezabudnite:

- viesť žiakov k zmysluplným projektom riešiacim medziľudské vzťahy a klímu školy;
- predkladať žiakom také témy, ktoré sú blízke ich životným skúsenostiam;
- reflektovať so žiakmi všetko, čo prežívajú, pretože až v tom momente sa dostávajú na pôdu MKV.

Hodnotenie a reflexia činnosti žiackej rady

Nezabudnite:

- zhodnotiť činnosť ŽŠR aj bez detí (sami pre seba, s vedením, s učiteľmi);
- reflektovať každú väčšiu akciu či aktivitu (práve v tom momente aktivita prináša svoje plody);
- dodržiavať zásady pri hodnotení (vyzdvihnúť pozitíva, nehodnotiť osobnosť, ale prácu, vytvárať bezpečné prostredie, opatrne používať humor, striedať metódy, pracovať s výsledkami).

Kontrolný zoznam koordinátora ŽŠR

Kontrolný zoznam je súborom otázok, ktoré by vám mali pomôcť uvedomiť si, či ste pre efektívne fungovanie vašej žiackej školskej rady nezabudli na nejakú zásadnú vec. Nejde vždy len o to, či ste nevynechali nejaký nami odporúčaný krok, ale predovšetkým o zachytenie dôležitých momentov a nevyhnutných krokov. S kontrolným zoznamom odporúčame pracovať priebežne a nie až na záver – to by už mohlo byť neskoro.

K desiatim kontrolným otázkami si môžete zapísať, dokedy chcete mať ktorú oblasť splnenú a pokiaľ sa tak už stalo, môžete si odškrtnúť, že ju splnenú máte.

		Kedy	Splnené
1	Zabezpečil/a som pre ŽŠR úvodný zážitkový kurz či výlet?		
2	Zahrnul/a som do plánu na školský rok aj zážitkové aktivity?		
3	Natrénoval/a som si moderovanie jednotlivých spôsobov rozhodovania?		
4	Dohodol/la som ŽŠR pravidelné stretnutia s vedením?		
5	Dohliadol/la som na to, aby ŽŠR komunikovala so všetkými dôležitými skupinami?		
6	Dávam pozor na to, aby sme pri žiadnom zasadnutí nezabudli na propagáciu ŽŠR a jej činnosti?		
7	Plánujem so žiakmi uskutočniť v priebehu školského roka aspoň jeden projekt, ktorý bude mať väčší presah do medziľudských vzťahov?		
8	Vyhodnotil/a som s vedením po štvrtroch činnosť ŽŠR?		
9	Reflektujem spoločne so žiakmi našu prácu po každej väčšej aktivite?		
10	Darí sa mi odovzdávať žiakom princípy a zásady pri hodnotení?		

Lietajúci koberec
Zveľaď miestnosť
Lovci názorov
Objekty
Papierový kolotoč
Multikultúrne bingo
Hodnotiaci terč
Evaluačná mriežka
Atraktívne témy

*Aktivity, hry
a pomôcky*

Aktivita, hry a pomôcky

Aktivity, hry a pomôcky

Nasledujúce aktivity, hry a pomôcky sa vždy vzťahujú na jednotlivé kapitoly *Metodiky*. Kvôli jednoduchšej orientácii v ich popise nájdete krátku anotáciu, ktorá naznačuje, o čom celá aktivita je. V kolónke „cieľová skupina“ sa niekedy objaví „učiteľ“, čo znamená, že je možné aktivity uskutočniť nielen s deťmi, ale aj s kolegami pedagógmi. Kategórie udávajúce počet osôb a potrebný čas sú len orientačné a vychádzajú z našej konkrétnej skúsenosti. Nájdete tu nielen aktivity, ale aj pomôcky v podobe vzorových materiálov či pomocných tabuliek, ktoré si môžete skopírovať, vyplniť či nastrihať.

Lietajúci koberec

Aktivizačný a stmelujúci „ladolam“, ktorý správne naladí váš tím na spoločnú prácu.

Cieľová skupina: žiaci

Počet osôb: 6 – 25

Čas: 15 minút

Ciele a témy:

- Žiaci zdieľajú spoločný zážitok z úspešne splnenej úlohy.
- Žiaci sa zblížia a uvoľnia.

Priebeh:

1. Žiaci sa postaví na koberec (deku, páskou vymedzené územie). Plocha by mala byť taká veľká, aby sa na ňu vošli všetci, ale aby na nej neostávalo veľa voľného miesta.
2. Úlohou je vojsť spoločne do vymedzeného priestoru tak, aby nikto nestál mimo neho.
3. Vymedzenú plochu následne zmeňujete, kým skupinka bude schopná na ňu vojsť.

Poznámky: Variantom môže byť, že skupinu umiestnite na pôvodný rozmer deky (či koberca) a úlohou žiakov je ju pod sebou otočiť bez toho, aby niekto z deky zišiel či stúpil vedľa.

Pomôcky: deka / baliaci papier / lepiaca páska (prípadne vonku peň)

Zvelad' miestnosť

Hra, akcia, evokácia v jednom – ideálna na prácu so skupinou a pre jej prístup k plneniu úloh. Vyhradte si 5 minút na vysvetlenie, 5 minút na realizáciu a 5 minút na reflexiu.

Cieľová skupina: žiaci

Počet osôb: 4 – 30

Čas: 15 minút

Ciele a témy:

- Členovia žiackej rady vlastnými slovami popíšu, v čom spočíva prevzatie zodpovednosti za vykonanú prácu.

Priebeh:

1. Každý dostane kartičku s úlohou, ktorú musí v stanovenom limite zrealizovať – nikto nikomu neukazuje, akú má úlohu, ani sa nebaví o tom, ako ju splní. Každý sám za seba v stanovenom čase splní svoju úlohu najlepšie, ako dokáže.
2. Potom všetci hádajú, kto mal akú úlohu, a vyhodnotia, ako úlohu splnil. (Trik je v tom, že všetci majú rovnakú úlohu, takže bude každý vidieť, kto sa ako postavil k riešeniu. Dôležité je žiakom pri zadávaní inštrukcií neklamať. Máme tak možnosť dozvedieť sa od členov ŽŠR vzácné informácie, ktoré by nám inak o sebe len ťažko povedali.)
3. Následne so žiakmi uvažujeme nad tým, čo im táto aktivita priniesla, kedy zistili, že všetci robia to isté a pod.

Poznámky: Návrh úlohy je na ďalšej strane (Zvelad' našu miestnosť tak, aby sme sa tu cítili príjemnejšie.), môžete však zvoliť úplne inú úlohu.

Pomôcky: rozstrihané kartičky (na ďalšej strane)

Lovci názorov

Diskusná metóda, ktorá napomôže k tomu, aby skupina dosiahla konsenzus.

Cieľová skupina: žiaci, učitelia

Počet osôb: 9 – 30

Čas: 20 – 30 minút

Ciele a témy:

- Žiaci sa zoznámia s názormi svojich spolužiakov.
- Žiaci bezpečne diskutujú o témach spojených so žiackou radou, hľadajú možné riešenia.

Priebeh:

1. Pripravte si formuláre lovcov názorov a výroky, o ktorých sa bude diskutovať. Počet výrokov závisí od veľkosti skupiny. Rovnaký výrok by mali mať 3 – 4 žiaci. (Ak pracujete so skupinou 20 žiakov, pripravte si 5 rôznych výrokov a každý štyrikrát skopírujte.)
2. Každý žiak dostane jeden formulár lovca názorov a napíše doň najskôr svoj vlastný postoj k danej problematike.
3. Potom sa žiaci rozídu po miestnosti a hľadajú niekoho, kto má formulár s iným výrokom, a toho sa opýtajú na postoj k danej otázke. Odpoveď si zaznamenajú. Takto by mali osloviť najmenej 3 ďalších spolužiakov. (Opäť to závisí od veľkosti skupiny.)
4. Žiaci s rovnakými výroky vytvoria skupiny, predstavia si, aké názory ulovili, a snažia sa dospieť k nejakému jednotnému postoj k danej otázke.
5. Skupiny predstavia ostatným, k čomu dospeli. Ak to bude potrebné, nasleduje diskusia a hľadanie riešení na otázky, ktoré sa v priebehu hry vynorili.

Poznámky: Dbajte na to, aby žiaci k názorom zapisovali aj dôvod, prečo má spolužiak určitý postoj k téme. Aktivita je využiteľná pre širokú oblasť tém, napríklad o vnútornom fungovaní rozhodovacích procesov, ale aj na overenie komunikácie medzi ŽŠR a ostatnými v škole.

Pomôcky: formuláre pre lovcov názorov, perá

Objekty

Aktivita na rozvoj komunikačných zručností a ľahké rozhybanie sa.

Cieľová skupina: žiaci, učitelia

Počet osôb: 10 – 20

Čas: 20 minút

Ciele a témy:

- Žiaci aj učitelia rozvíjajú svoje komunikačné zručnosti.
- Žiaci aj učitelia si uvedomia a popíšu dôležitosť aktívneho počúvania druhých ľudí.

Priebeh:

1. Každý žiak si vymyslí jeden predmet takej veľkosti, aby sa vošiel do dlane (napr. tenisová loptička, ceruzka, cukrík a pod.). Každý si musí vybrať iný predmet.
2. Vybrané predmety zapíšte na tabuľu.
3. Všetci sa rozídu so svojimi imaginárnymi predmetmi po miestnosti, každý si nájde partnera a s ním si vymení svoj predmet (napr. Jano dá svoju loptičku Jane a tá mu dá zase na oplátku svoj predmet, ktorým je jablko).
4. Každý sa po prvej výmene stane vlastníkom nového predmetu, ktorý vymenil.
5. Znovu sa všetci rozídu po miestnosti a nájdu si niekoho nového do dvojice, s kým si predmet vymenia. Každý musí takto vymeniť svoj predmet šesťkrát.
6. Hru ukončíte vo chvíli, keď prebehlo šesť výmen, a predmety, ktoré na konci každý vlastní, zapíšte na tabuľu.
7. Porovnajte s pôvodným zoznamom predmetov (zistíte, že niektoré chýbajú, niektoré sa rozmnožili a možno sa objavil aj nejaký nový predmet).
8. Reflexia nad otázkami: *Ako sa stalo, že sa počet niektorých predmetov zmenil? Čo bolo v tejto hre najdôležitejšie? Čo bolo najťažšie? Čo si z tejto hry môžeme odnieť do práce v žiackej rade?*

Pomôcky: flipchart / tabuľa

Papierový kolotoč

Efektívna evaluačná metóda, je vhodná aj pri riešení problémových situácií.

Cieľová skupina: žiaci, učitelia

Počet osôb: 3 – 6

Čas: 20 – 30 minút

Ciele a témy:

- Žiaci sa v skupinách vyjadria k danému problému.
- Žiaci porovnajú svoje názory s názormi ostatných a pomenujú možné riešenia.

Priebeh:

1. Každá skupina dostane jeden veľký papier (flipchartový) s napísanou otázkou.
2. Skupiny napíšu v časovom limite 3 – 5 minút všetko, čo ich k danej téme napadne.
3. Následne pošlú flipchart skupine po pravicu. Každá skupina tak dostane papier s novou témou. Pri výrokoch, s ktorými skupina súhlasí, urobia fajku a pripíšu ďalšie návrhy riešení. Po uplynutí časového limitu opäť pošlú papier ďalej. Takto sa pokračuje dovtedy, kým každá skupina nedostane svoj pôvodný papier.
4. Každá skupina prediskutuje výsledky kolotoča, ktoré sa objavili na ich papieri, a predstaví ich ostatným.
5. Potom nasleduje diskusia o tom, čo sa v kolotoči objavilo, a hľadanie možných riešení pomenovaných problematických situácií.

Poznámky: Každá skupina by mala používať inú farbu fixky, názory a komentáre sú potom prehľadnejšie. Túto aktivitu je možné používať ako hodnotiacu metódu. (Výroky sú zamerané na reflexiu, napr. „Ako si spokojný/á so spoluprácou vašej skupiny?“, alebo čokoľvek, čo práve riešite, napríklad „Ako to urobiť, aby sme v ďalšom projekte opäť nesklamali žiakov 1. stupňa?“).

Pomôcky: flipchartové papiere, fixky

Multikultúrne bingo

V jednoduchšom ponímaní je to príjemná „rozohrievačka“, v dôslednejšom poňatí pekná evokačná hra na rozvinutie multikultúrnych tém.

Cieľová skupina: žiaci, učitelia

Počet osôb: aspoň 6

Čas: 25 minút

Ciele a témy:

- Žiaci a učitelia sa navzájom lepšie spoznajú, zistia, čo majú spoločné, uvoľnia sa.

Priebeh:

1. Každý dostane papier s pripraveným bingom.
2. Cieľom je čo najrýchlejšie zaplniť všetky políčka nejakým menom. Hráči musia osloviť svojich spolužiakov a pýtať sa ich, či vyhovujú profilu danej otázky. Ak áno, môžu si meno človeka zapísať do políčka a hľadať ďalej.
3. Kto má prvý mená vo všetkých políčkach, zakričí „bingo“! Tým hra môže skončiť, alebo ešte chvíľu pokračuje, aby aj ostatní mali šancu vyplniť si celé Bingo.
4. Nasleduje spoločná diskusia o tom, čo bolo ťažké, čo ma prekvapilo, čo mám s kým spoločné a podobne.

Poznámky: Reflexiu je možné rozvinúť – po ukončení hry si všetci spoločne sadnú do kruhu a koordinátor sa pýta víťaza, koho si zapísal do jednotlivých kolónok a s ostatnými „kontroluje“, či je to pravda (v skutočnosti ide o to, predstaví ostatným to, čo víťaz o niektorých členoch skupiny zistil). Potom je možné pokračovať buď tak, že každý (napr. postupne od tých, ktorý zaplnili najviac kolóniek) predstavuje svoje výsledky a kontroluje sa ich „pravdivosť“, alebo tak, že sa bez ohľadu na mená pýtame jednotlivé otázky: „Kto každý v našej skupine nejde mäso?“ Zistenie následne môžeme rozvíjať doplňujúcimi otázkami: „A chcel by nám niekto povedať prečo?“ „Je to u nás v škole bežné? Patrite do skupiny žiakov, ktorá nie je v škole veľmi zastúpená?“ „Posmieval sa vám niekto niekedy?“ Najjednoduchším spôsobom učenia tolerance inakosti je rozprávať sa o nej a priviesť žiakov k zisteniu, že každý máme nejaké svoje špecifiká, a že aj napriek tomu sme si veľmi podobní. Preto je správne u každého rešpektovať, že je v niečom iný než ja.

Pomôcky: papiere s bingom (na nasledujúcej strane), fixky alebo perá

Nájdí niekoho, kto...

...žije v rodine, v ktorej je najväčšou autoritou otec.	...sa zdraví so skupinou špecifickým spôsobom.	...vyznáva nejakú vieru.
...neje mäso.	...má svoje vlastné spoločenské oblečenie.	...je hrdý na svoj národ.
...má doma nejaké zviera.	...pochádza z rodiny, v ktorej sa bežne spieva.	...má rád nejakú zahraničnú krajinu.

Nájdí niekoho, kto...

...žije v rodine, v ktorej je najväčšou autoritou otec.	...sa zdraví so skupinou špecifickým spôsobom.	...vyznáva nejakú vieru.
...neje mäso.	...má svoje vlastné spoločenské oblečenie.	...je hrdý na svoj národ.
...má doma nejaké zviera.	...pochádza z rodiny, v ktorej sa bežne spieva.	...má rád nejakú zahraničnú krajinu.

Hodnotiaci terč

Evaluačná metóda, ktorá vedie žiakov k tomu, aby sa vyjadrili a svoje hodnotenie obhájili.

Cieľová skupina: žiaci

Počet osôb: ľubovoľný

Čas: 10 – 20 minút

Ciele a témy:

- Žiaci zhodnotia prácu svojej žiackej rady.

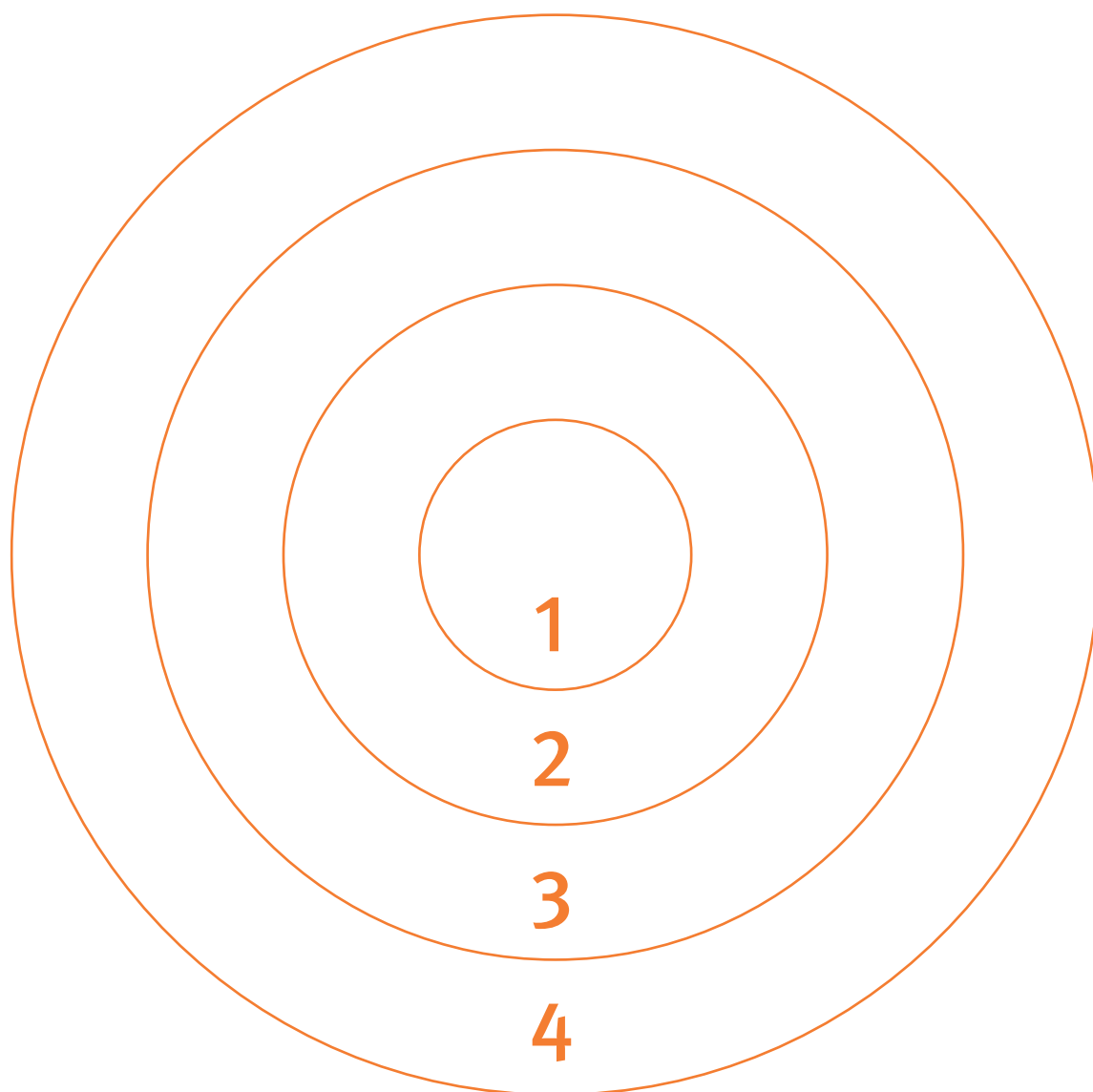
Priebeh:

1. Vyveste hodnotiaci hárok.
2. Vysvetlite princíp „strieľania“ na terč. Na každú otázku sú štyri možné odpovede: 1 = vždy, 2 = väčšinou, 3 = niekedy, 4 = nikdy.
3. Požiadajte žiakov, aby urobili bodku na takom mieste terča, ktorý zodpovedá ich odpovedi.
4. Diskutujte o výslednej podobe terča, hľadajte príčiny a nachádzajte cesty, hovorte o tom, čo môžete v budúcnosti v činnosti žiackej rady zlepšiť.

Poznámky: Každý kruh terča má svoje číslo, ktoré zodpovedá štyrom kategóriám, kam sa žiaci môžu zaradiť (vždy, väčšinou, niekedy, nikdy). Môžete použiť viac terčov a pre každý z nich určiť inú otázku či výrok. Príklady otázok a výrokov: Počúvam názory druhých a rešpektujem ich. V diskusii vyjadrujem svoj názor. Počas zasadnutia žiackej rady kladiem veľa otázok. Svojej triede rozprávam, čo sa na zasadnutí dialo.

Pomôcky: pripravená papierový terč vo formáte aspoň A3 (môžete si na kopírke zväčšiť ten na ďalšej strane), farebné fixky

Hodnotiaci terč

Evaluačná mriežka

Hodnotiaca metóda, ktorá je relatívne formálna, avšak aj napriek tomu má svoje miesto v evaluačnom procese.

Cieľová skupina: žiaci

Počet osôb: ľubovoľný

Čas: 10 minút

Ciele a témy:

- Žiaci popíšu, čo sa im pri práci v žiackej rade darilo, čo menej a čo vôbec nie.

Priebeh

1. Rozdelte členom žiackej rady evaluačné mriežky (viď nasledujúca strana).
2. Vyplniť ich môžu buď samostatne, alebo v skupinách.
3. Dotazníky vyhodnoťte a výsledky prediskutujte s parlamentom.
4. Spíšte, čo by sa dalo v práci žiackej rady zlepšiť.

Poznámky: Ako učiteľ či koordinátor žiackej rady takto získate správu o efektívnosti žiackej rady z pohľadu jej členov a identifikujete slabé miesta, na ktoré sa môžete zamerať v ďalšom tréningu zástupcov.

Pomôcky: pripravené evaluačné mriežky

Evaluačná mriežka pre členov žiackej školskej rady

Teraz, keď sa už tvoje volebné obdobie blíži ku koncu, zamysli sa nad tým, ako dobre vaša žiacka školská rada fungovala a ako si si plnil svoju rolu...

	Ako sme...	Dobre	Ušlo to	Nie veľmi dobre
1	... si medzi sebou rozdelili úlohy a prácu?			
2	...počúvali ostatných žiakov v škole a rozprávali sa s nimi?			
3	...boli schopní určiť, čo je pri práci žiackej rady podstatné a čo nie?			
4	...rozhodovali o veciach?			
5	...počúvali rady ostatných?			
6	...zaistili, aby boli všetci v škole dostatočne informovaní o tom, čo žiacka rada robí?			
7	...hospodárili s rozpočtom?			
8	...zapojili do činnosti žiackej rady ostatných žiakov v škole?			
9	...pracovali ako jeden tím?			
10	...pristupovali k mladším v žiackej rade?			

Atraktívne témy

Nižšie ponúkame niektoré zaujímavé témy rozpracované pre multikultúrny projekt. Väčšinou je najťažšie vybrať niekoľko kľúčových otázok a z nich potom vytvoriť základ pre prieskum. Tu nájdete návrhy otázok k niektorým témam. Vychádzame z *Hernández, H., Multicultural Education: A Teacher's Guide to Linking Context, Process and Content*, Toronto 1989.

Medziludské vzťahy

1. Ako sa ľudia navzájom zdravia? Aké formy oslovenia používajú ľudia v rôznych spoločenských rolách?
2. Ako na seba navzájom reagujú chlapci a dievčatá? Vyhovuje vám tento stav?
3. Ako sa vyjadruje úcta k druhému človeku?
4. Ako sa vyjadrujú urážky?
5. Kto s kým môže nesúhlasiť? A za akých okolností?

Jedlo

1. Čo sa je u vás doma? V akom poradí? Ako často?
2. Aké jedlá sú obľúbené? Aké jedlá nejete? Aké jedlá sú typické?
3. Aké pravidlá dodržiavate v rodine pri stolovaní (poradie servírovania, zasadací poriadok, vhodné slovné formulácie alebo frázy, používané pomôcky)?
4. Aké spoločenské pravidlá sa vyžadujú vzhľadom na podávané jedlá, prípravu jedla, spoločné stolovanie? Ako sa počas stolovania vyjadruje úcta k niektorým ľuďom?
5. Aký je vzťah medzi jedlom a zdravím? Aké zvyky sú spojené so zdravou výživou?
6. Aké zákazy sú spojené s manipuláciou, ponúkaním alebo odmietnutím jedla?

Oblekanie a osobný vzhľad

1. Aké oblečenie je pre vás typické? Čo sa nosí pri špeciálnych príležitostiach?
2. Ako sa mení odev v závislosti od veku, pohlavia, spoločenského postavenia?
3. Čo sa považuje za slušné oblečenie?
4. Čo sa považuje za krásne a atraktívne (oblečenie, vzhľad, úprava)? Ktoré z týchto charakteristík sú zároveň spoločensky uznávané?
5. Z čoho sa skladá kompliment? Akú by mal mať formu?
6. Aký symbolický význam má farba oblečenia?
7. Do akých skupín radíte ľudí podľa toho, ako sa obliekajú?

Konkrétne skúsenosti učiteľov

Čo sa žiaci naučili pri zážitkových aktivitách, O slobode rozhodovania sa, Posledný deň zážitkového kurzu, Prezentácia pre verejnosť, Otázky L+T, Verejná prezentácia v Plaňanoch, Návšteva parlamentu v Ústí nad Labem, Žijeme tu spolu, Počiatočná neistota, Mapovanie školy, Moja žiacka školská rada, Prečo vlastne chodím do žiackej školskej rady

**Príklady
z praxe**

Príklady z praxe

Konkrétne skúsenosti učiteľov

Ste zvedaví na to, ako si s niektorými spomínanými situáciami poradili vaši kolegovia na rôznych základných školách v ČR? Zaujímajú vás nielen názory metodikov a autorov textu, ale aj učiteľov zo škôl? Práve tu nájdete skúsenosti, komentáre, rady a odporúčania i ukážky konkrétnych spracovaných tém tejto metodiky – autorské texty vašich kolegov. Každá kapitola *Metodiky* má uvedený minimálne jeden príklad z praxe.

» s. 11, kapitola 1.
Motivovanie žiakov

Čo sa žiaci naučili pri zážitkových aktivitách

Spolupráca, dohoda, vzájomné počúvanie sa, ako sa čistí horák, vždy ťahať za jeden povraz, ovládať sa, orientovať sa, postaviť stan, nosiť ťažký batoh, variť, zvyknúť si na záťaž, zmúdrela som, samostatnosť, prekonávať sám seba a objavovať, čo je vo mne; pomáhať mladším, liezť do jaskyne, hry, porozumieť nepočujúcim, sám nie si nič, skupina je viac; nehádať sa, počúvať mladších, dohodnúť sa, najskôr vypočuť nápady a až potom niečo robiť, sústrediť sa, keď niekto rozpráva; tolerancia, spoločne sa dohodnúť, aj mladší majú dobré nápady, uzol priateľstva, kresliť tričko, urobiť oheň bez papiera, rešpektovať, nechať ostatných dohovoriť, vyskúšať všetky nápady, hovorí len jeden, nevzdávať sa, nesúdiť hneď ľudí, vnímať viac ostatných, dôverovať viac žiackej rade, poznať žiacku radu, pracovať ako tím a so všetkým si poradiť, nehanbiť sa povedať svoj názor.

žiaci 5. – 9. ročníka

citované z hodnotiacich dotazníkov zážitkových kurzov CEDU

» s. 13, kapitola 2.
Čo je a čo nie je demokratické rozhodovanie

O slobode rozhodovania

Vždy na konci školského roka majú naši členovia ŽŠR tzv. deň za odmenu. V praxi to znamená, že za celoročnú prácu v žiackej rade strávia jedno dopoludnie mimo školy, pričom sa sami môžu rozhodnúť, čo by najradšej robili. Žiaci bývajú touto myšlienkou nadšení až do chvíle, kým nezistia, že nájsť spoločný konsenzus v tom, čo budú robiť, nie je jednoduché. Tento rok to u nás vyzeralo nasledovne.

Žiakom sme tri týždne pred dňom za odmenu predstavili, v čom spočíva, a povedali sme im, že sa musia do 14 dní rozhodnúť, čo budeme robiť. Podmienkou je, že to musí byť niečo, čo budeme robiť všetci spoločne a s čím budú všetci súhlasiť. Starší žiaci navrhli, že pôjdeme do kina, rovnako ako minulý rok. Ostatní sa k ich nápadu prikláňali tiež, a tak sa zdalo, že tým je problém vyriešený. Ostávalo len vybrať, na aký film pôjdeme, čo si zobrala na starosť Máří.

Pri nasledujúcom stretnutí teda už bolo definitívne rozhodnuté, čo budeme robiť. Máří mala pripravené filmové možnosti, do toho však prišiel Vojta s nápadom na paintball či laser game. Sám si k tomu zistil všetky informácie, kde sa dá hrať, aké majú otváracie hodiny a koľko to stojí. Časť detí bola týmto nápadom nadšená, časť váhala, a tak sa žiaci pustili do

hlasovania. Menšina bola prehlasovaná a bolo rozhodnuté: ideme na laser game.

Vtom však malý Pája povedal, že tam nemôže ísť, pretože mamka by mu to nedovolila. Nastala teda nová problematická situácia, ktorú sme museli vyriešiť a pri ktorej sa žiaci učili, že riešením nie je nechať Páju v škole, ale hľadať nové možnosti. Na scénu sa teda opäť vrátilo kino, ale tam dvaja chlapci za žiadnu cenu ísť nechceli, aj keď ostatní súhlasili. Chvíľu to vyzeralo, že nepôjdeme nikde, a na skupinu doľahla ťarcha toho, aké ťažké je nájsť riešenie, s ktorým budú všetci súhlasiť.

Aby sme žiakom trochu pomohli s výberom, povedali sme im, že ak si oni nevyberú, rozhodneme o náplni dopoludnia sami ako koordinátori. To ich trochu viac motivovalo do nového rozhodovania.

Nakoniec prišiel Vojta s úplne novým nápadom, že pôjdeme do lanového centra. Vysvetlil ostatným, ako to tam vyzerá, v čom je to skvelé, a ostatných touto myšlienkou nadchol. Nikto nebol proti. A tak sme v jedno júnové dopoludnie pozorovali žiariace oči členov žiackej rady a radosť zo spoločných chvíľ počas hry, ktorá všetkých bavila.

Kamila Petrovská,
koordinátorka žiackej školskej rady,
FZŠ Tábořská, Praha

»s. 11, kapitola 1.
Motivovanie žiakov

Posledný deň zážitkového kurzu

Ráno bola naša posledná rozcvička, počas ktorej sme skákali cez lano. Dobalili sme sa a išli do triedy, kde sme sa chvíľu rozprávali, a potom sme išli von, aby sme si zahrali hru na dôveru: V prvej hre sme si na seba „sadali“ tak, aby nikto nespadol, v druhej sme vytvorili dva rady oproti sebe a natiahli sme ruky

a vždy medzi nami musel jeden prebehnúť. Potom už prišiel autobus, vzali sme si desiate a začali sme sa lúčiť. Niektorí aj plakali. Naša cesta domov nebola dlhá a o pol jednej sme už boli späť v Brne. So žiakmi z Pláňan sme sa skamarátili a vôbec sa nám od nich nechcelo. Kurz bol skvelý a hlavne zábavný, našli sme si nových kamarátov a myslím si, že si teraz budeme v žiackej rade viac rozumieť.

Markéta Janáčková,
členka ŽŠR, ZŠ Masarova, Brno

»s. 16, kapitola 3.
Šírenie informácií v škole

Prezentácia pre verejnosť

Dňa 3. 5. prebehla na našej škole prezentácia žiackej rady určená ako pre širokú verejnosť, tak aj pre žiakov našej školy. Úlohou bolo zoznámiť každého s fungovaním žiackej školskej rady a s akciami, na ktorých sa žiacka rada zúčastnila a ktoré organizovala. Hlavným bodom programu bolo krátke video, v ktorom

boli tieto akcie zobrazené pomocou fotografií. Potom mali členovia žiackej rady pripravené podrobné správy o už zmieňovaných akciách, ako napríklad adaptačný kurz, turnaj vo futbale, multikultúrny projekt a ďalšie. Na záver bol priestor pre prípadné otázky. Nielen podľa môjho názoru sa prezentácia vydarila a bolo vidieť, že členovia žiackej rady odvedli veľký kus práce.

Michal Ježek,
člen ŽŠR, ŽŠ s MŠ Nedvědova, Olomouc

»s. 16, kapitola 3.
Šírenie informácií v škole

Otázky L+T

Prvý marcový deň mali u nás v žiackej školskej rade premiéru Otázky, čo je vlastne okrúhly stôl s pánom riaditeľom. Členovia rady mali za úlohu poradiť sa vo svojich triedach, čo by ich zaujímalo a na čo by sa chceli opýtať priamo pána riaditeľa. Treba dodať, že sa pripravili naozaj starostlivo a pán riaditeľ nakoniec odpovedal celú hodinu. Zaujímalo ich napríklad,

koľko má detí, ako sa má (len škoda, že Eva sa nakoniec neopýtala, akú počúva hudbu, po skončení tipovali, že dychovku). Ale hlavne padali otázky smerujúce k zlepšeniu chodu školy, ku skrášleniu školy atď. Moderátorského postu sa výborne zhostili Lulu Měsíčková a Tadeáš Stehlík. Nechýbala ani tlač, dostavili sa redaktori nášho školského časopisu M11 aj so svojou šéfredaktorkou Martou.

Hana Pollaková,
koordinátorka ŽŠR, ZŠ Masarova, Brno

»s. 18, kapitola 4.
Propagácia činnosti ŽŠR

Verejná prezentácia v Plaňanoch

Činnosť žiackej školskej rady sme prezentovali 23. mája a bolo nám spolu dobre. V dopoludňajších hodinách sme sa podelili o skúsenosti s fungovaním našej žiackej školskej rady. Komu sme sa pochválili – zástupcom ZŠ Pečky, ZŠ Ovcárecká v Kolíne a ZŠ Bezručova v Kolíne. Trochu nás mrzelo, že z 18 pozvaných škôl prišli len zástupcovia 3 škôl. Stretnutie prebiehalo

spoločne – predstavenie školy a aktivít našej žiackej školskej rady, a potom oddelene, aby si dospeláci pozreli školu a podelili sa so skúsenosťami z fungovania svojich žiackych rád či z príprav na vznik ŽŠR v škole. Žiaci diskutovali medzi sebou a na záver sa všetci k tejto akcii vyjadrili kladne. Tešíme sa na možnú spoluprácu medzi žiackymi radami našich škôl, ktorá tu vznikla. Tá prvá bude zrejme športová.

Martin Šmahel,
riaditeľ, ZŠ Plaňany

»s. 18, kapitola 4.
Propagácia činnosti ŽŠR

Návšteva parlamentu v Ústí nad Labem

Dňa 26.6. sme išli navštíviť magistrát mesta Ústí nad Labem. Mali sme sa stretnúť s primátorom mesta Ústí nad Labem a s námestníčkou. Nakoniec ale neprišiel ani jeden z nich, a tak naše stretnutie bolo len stretnutím žiackych školských rád. Bolo tam 5 škôl. Každá škola sa predstavila a tiež predstavila svoje nápady a akcie za tento školský rok. Po 15-minútovej prestávke sa pokračovalo a my sme ako Fakultná základná škola predstavili našu spolu-

prácu s CEDU. A potom nám parlament v Ústí predstavil svoje akcie, ktoré za tento školský rok dokázal zorganizovať. Naša škola dostala pozvánku na ich stretnutie v Dome detí a mládeže, aby sme tam predniesli naše nápady. Toto pozvanie nás milo prekvapilo a my sa tešíme na spoluprácu s týmto parlamentom v budúcom roku a dúfame, že sa naša spolupráca s ním vydarí a bude pokračovať aj počas nasledujúcich rokov.

*Kristýna zo 7.B,
členka ŽŠR,
FZŠ České mládeže, Ústí nad Labem*

»s. 20, kapitola 5.
Multikultúrne témy pre pokročilé žiacke rady

Žijeme tu spolu!

Na našej škole sa konal projekt žiackej školskej rady, ktorého sa zúčastnili žiaci od 1. triedy až po 9. triedu, aj naši pedagógovia. Všetci sa rozdelili do deviatich skupín, v každej boli zástupcovia zo všetkých ročníkov. Boli tam Česi aj menšiny, čo tu žijú s nami: Slováci, Nemci, Rusi, Ukrajinci, Vietnamci, Poliaci, Rómovia a černosí. Na projekte sa pracovalo v piatok 13. 1. počas tretej, štvrtej, piatej a dobrovoľníci aj počas šiestej vyučovacej hodiny, a celý pondelok 16. 1., ktorý bol zakončený prezentáciou každej skupiny. A o čo vlastne išlo? Každá skupina sa snažila nájsť čo najviac informá-

cií o ich živote, zvykoch, jedle a všeobecne o ich rozmanitej kultúre. Žiaci vytvorili koláž na veľký plagát, niektorí si pripravili scénu z bežného života menšín alebo nám aj zatancovali tradičné tance a povedali nám najhlavnejšie informácie. V podstate išlo o to, aby sme sa priučili niečo o našich susedoch a občanoch nášho štátu zábavnou formou. Koláže sú teraz vystavené v priestoroch školy, aby sa žiaci a rodičia mohli pozrieť na práce ostatných skupín a dozvedieť sa viac o iných národnostiach. Na to, aby sme zistili, kto sa ako v tejto role cítil a čo sme pri stretnutiach s inými kultúrami zažívali, sme si na záver usporiadali diskusiu pod vedením pani učiteľky.

*hovorca ŽŠR,
ZŠ s MŠ Dolní Žandov*

»s. 22, kapitola 6.
Hodnotenie a reflexia činnosti žiackej rady

Počiatočná neistota

Na začiatku som sa cítila neisto a pripadala som si divne, bola som tam nová. Zmenilo sa toho veľa, aj celá naša žiacka rada. Najskôr sa rada stretávala tak raz za dva mesiace, teraz sa schádzame celkom pravidelne. Najviac ma bavilo prvé stretnutie, pretože práve počas neho vznikol náš názov „Škrečkovia LB“. Potom aj návšteva našej partnerskej školy v Raspenave a zážitkový kurz. Zdalo sa nám, že ťažké bude pripravovať rôzne akcie, napríklad Čarodejnice, ale keď sme sa zapojili úplne všetci, bolo to ľahké. Pracujeme ako tím, takže všetko zvládame skvelo. Do žiackej rady chodím, pretože som bola zvolená triedou. V škole sme zmenili

hlavne zvonenie. Zaviedlo sa aj upratovanie okolia školy. Naučili sme sa spolupracovať, počúvať a rešpektovať názory ostatných. Bavil ma projekt „Ochrana zvierat“, pretože sme pracovali ako trieda a bola zábava. Zážitkový kurz bol veľmi pekný. Pripravili pre nás množstvo hier a súťaží. Najlepšie bolo, keď sme si sami mali uloviť a upiecť kura. Na exkurzii sme boli v našej partnerskej škole v Raspenave. Zoznámili sme sa so žiakmi miestnej školy a spoznali sme ich mesto. Program bol veľmi dobre pripravený. Budúci rok by som nemenila asi nič, len by som viac zapájala do akcií deti z prvých, druhých a tretích tried.

*Lucie Kundrátová,
členka ŽŠR,
ZŠ K. V. Raise, Lázně Bělohrad*

»s. 20, kapitola 5.
Multikultúrne témy pre pokročilé žiacke rady

Mapovanie školy: Aké je to žiť s postihnutím

V marci tohto roku prebehol na 2. stupni ZŠ Raspenava dotazníkový prieskum zameraný na problematiku života ľudí s mentálnym a fyzickým postihnutím, s dôrazom na spolunažívanie žiakov bežných tried našej ZŠ so žiakmi tried špeciálnej ZŠ a praktickej ZŠ, ktoré sa nachádzajú v rovnakej budove. Dotazník vytvorili za podpory pani učiteľky Libuše Gondkovej a pani učiteľky Libuše Lžičárovej členovia ŽŠR. Vypĺňanie dotazníkov prebehlo na hodinách Občianskej náuky. Členovia ŽŠR následne vy-

plnené dotazníky vyhodnotili. Na mapovanie bude nadväzovať školský projektový deň, ktorý si klade za cieľ zlepšiť informovanosť žiakov o tom, aké to je žiť s postihnutím. Žiaci budú mať možnosť vyskúšať si rôzne aktivity, ktoré budú simulovať niektorý druh postihnutia. Aj napriek tomu, že u nás v škole nemáme na základe výsledkov prieskumu závažnejšie problémy v spolunažívaní žiakov s postihnutím a bez postihnutia, považujeme za dôležité neustále pracovať na lepšej informovanosti žiakov a na prípadnom usmerňovaní ich postojov v tejto problematike.

Petr Kozlovský,
koordinátor ŽŠR, ZŠ s MŠ Raspenava

»s. 22, kapitola 6.
Hodnotenie a reflexia činnosti žiackej rady

Moja žiacka školská rada

Najviac ma bavil zážitkový kurz a akcie, ktoré sme ako žiacka rada urobili. Cítil som sa dobre, hlavne preto, že si ma rada zvolila za viceprezidenta, a tak som pochopil, že v tej rade nie som len tak.

Ťažké bolo dohodnúť sa, keď sme plánovali nejakú akciu. Každý mal iný návrh a všetky sme si museli vypočuť. Zase naopak pre mňa bolo ťažké, keď nebol ani jeden návrh. Do ŽŠR

chodím, pretože mám pocit, že niečo robím a môžem s niečím pomôcť. Naučil som sa toľko sa nehádať a vypočuť si názory iných. Získal som skúsenosti, ktoré sa mi budú hodiť. Bavili ma takmer všetky projekty, až na pár výnimiek. Zo všetkého najviac ma bavil Deň hudby, pretože sme si ho usporiadali sami a mám pocit, že sa našej skupine celkom vydarilo. Ostatní nám ho ešte na druhý deň chválili. Chcel by som zmeniť to – ale viem, že to nepôjde – aby všetci chodili včas.

Ondra,
člen ŽŠR, ZŠ s MŠ Dobronín

»s. 22, kapitola 6.
Hodnotenie a reflexia činnosti žiackej rady

Prečo vlastne chodím do žiackej školskej rady

Počas školského roka som občas sama premýšľala nad tým, prečo vlastne chodím do žiackej školskej rady...

Od prvého spoločného stretnutia sa počas tej doby, čo sa stretávame, zmenilo veľa vecí. Od toho, ako medzi sebou komunikujeme, až po to, ako riešime rôzne záležitosti. Nehádame sa, neprekrikujeme a máme medzi sebou dobré vzťahy. Určite nám k tomu pomohol aj zážitkový kurz, na ktorom sme boli spoločne v jeseni. Naučili sme sa tam mnoho vecí, ktoré pre nás potom boli skutočne užitočné. Zistili sme tiež, že všetko nemusí byť len zábavnou horu, ale že je za tým aj drina a spolupráca. V žiackej školskej rade ma bavilo veľa vecí – napríklad možnosť stretávať sa s inými žiackymi radami na zážitkovom kurze a pri exkurzii,

organizovať akcie ako Deň hier, počas ktorého si každý užil dosť zábavy, písať rôzne články na webovú stránku školy a prezentovať naše úspechy. Opakom toho bol začiatok školského roka, keď som sa bála nielen vystupovať pred cudzími ľuďmi, ale aj rozprávať pred spolužiakmi alebo im odovzdávať dôležité informácie. V Top 28 som sa vždy cítila dosť dobre. Nikdy sa nestalo, že by sme sa niekedy na zasadnutiach nudili alebo sa nemali o čom rozprávať. Na našej ceste sme sa stretávali aj s rôznymi prekážkami. Aby sme si poradili, museli sme v takých chvíľach dať hlavy dohromady. Prečo teda vlastne chodím do žiackej rady? Hlavne preto, že rada skúšam nové veci a podobné zážitky sú neopakovateľné. Neľutujem, že som do toho išla, a aj v budúcom školskom roku by som bola veľmi rada v žiackej školskej rade.

Šárka Čandová zo 7.A,
členka ŽŠR, 28. ZŠ, Plzeň

Kde můžete hledat podporu

Vďaka trojročnej intenzívnej spolupráci s CEDU vzniklo v každom kraji ČR konzultačné centrum. Môžete sa naň obrátiť, keď budete hľadať príklady dobrej praxe alebo budete chcieť podniknúť exkurziu s vašou ŽSR. V týchto centrách tiež budú prebiehať vzdelávacie semináre, spoločné stretnutia a supervízie. Aktuálne zmeny v kontaktoch a ponuku služieb nájdete na www.cedu.cz.

Regionálne konzultačné centrá:

ZÁKLADNÁ ŠKOLA	KONTAKT	KRAJ
ZŠ Masarova Brno	www.zsmasarova.cz	Jihomoravský
ZŠ a MŠ Dobronín	www.skola-dobronin.cz	Vysočina
ZŠ a MŠ Dolní Žandov	www.zsdolnizandov.unas.cz	Karlovarský
ZŠ Jablonné nad Orlicí	www.zs.jablono.cz	Pardubický
ZŠ Janáčkovo náměstí Krnov	www.zsjnkrnov.cz	Moravskoslezský
ZŠ K. V. Raise Lázně Bělohrad	www.zslb.cz	Královéhradecký
ZŠ a MŠ Nedvědova Olomouc	www.zsnedvedova.cz	Olomoucký
ZŠ Plaňany	www.zsplanany.cz	Středočeský
28. ZŠ Plzeň	www.zs28plzen.cz	Plzeňský
ZŠ a MŠ Raspenava	www.skolaraspenava.cz	Liberecký
FZŠ České mládeže Ústí nad Labem	www.zsceskemladeze.cz	Ústecký
ZŠ, MŠ a SŠ pro sluchově postižené Valašské Meziříčí	www.val-mez.cz	Zlínský
ZŠ Volary	www.zsvolary.cz	Jihočeský

Literatúra k téme:

Uvádzame ešte niekoľko materiálov, o ktorých by ste rozhodne mali vedieť.

Hotový, F. a kol., *POLITEIA - výukové a metodické materiály k průřezovému tématu Výchova demokratického občana*, GEMINI o. s., Praha 2008.

Kjaergaard, E. – Martineniene, R., *Pětkrát hurá demokracii*, Strom, Praha 1997.

Pol, M. – Rabušicová, M. – Novotný, P. a kol., *Demokracie ve škole*, Masarykova univerzita, Brno 2006.

Polechová, P. a kol., *Jak se dělá škola pro všechny*, Aisis, Kladno 2005.

Rozum, F., *Já, občan*, SVOD 2005.

Schoenebeck, H., *Škola s přívětivou tváří*, Univerzita Pardubice, Pardubice 2001.

Aktivity a hry:

Kasíková, H., *Kooperativní učení, kooperativní škola*, Portál, Praha 1997.

Vopel, K. W., *Skupinové hry pro život*, Portál, Praha 2007.

Šímanovský, Z. – Šímanovská, B., *Hry pro rozvoj zdravé osobnosti*, Portál, Praha 2005.

Neuman, J., *Dobrodružné hry a cvičení v přírodě*, Portál, Praha 2000.

Projekt Odyssea. Zásobník metod používaných v OSV.

V době vydání metodiky ke stažení na:

http://www.odyssea.cz/soubory/f_metody/zasobnik_metod_osv.pdf

Ďalšie informácie, kontakty, metodické materiály a vzdelávacie semináre nájdete na stránkach www.cedu.cz a www.iuventa.sk.

Podakovanie

Žiacka školská rada I. – III. nie je vyčerpávajúcou akademickou publikáciou a ani sa ňou nesnaží byť. Naopak, chce pomáhať koordinátorovi v jeho každodennej práci, keď nemá čas čítať stostránkové teoretické publikácie. Vysvetľuje, ako by mala ideálna žiacka školská rada fungovať, aké sú nevyhnutné kroky a aktivity, ktoré je potrebné urobiť a čím všetkým je možné sa v priebehu roka zaoberať. Ďalšie metodické materiály a informácie o školeniach nájdete na internetových stránkach IUVENTY – Slovenského inštitútu mládeže www.iuventa.sk ako aj Centra pro demokratické učení www.cedu.cz.

Nielen za testovanie tejto metodiky, ale aj za studnicu príkladov dobrej praxe a perfektnú a profesionálnu spoluprácu ďakujeme všetkým našim partnerským školám:

ZŠ Masarova Brno (Ivo Zálešák, Hana Pollaková, Martina Kadlčková)

ZŠ a MŠ Dobronín (Ivo Mikulášek, Dagmar Mikulášková, Ilona Sochorová-Kotačková)

ZŠ a MŠ Dolní Žandov (Ivana Weinzettlová, Vlasta Hrbková, Miroslava Fictumová)

ZŠ Jablonné nad Orlicí (Simona Mikysková, Robert Ježek, Markéta Dostálová)

ZŠ Krnov (Karel Handlíř, Hana Wiedemanová, Marcela Rychtová)

ZŠ K. V. Raise Lázně Bělohrad (Jaroslav Jirásko, Martina Mühlová, Miroslava Brychtová)

ZŠ a MŠ Nedvědova Olomouc (Gerd Dimmroth, Lenka Waclawiková, Lenka Dimrothová)

ZŠ Plaňany (Martin Šmahel, Zuzana Hanyková, Lucie Skalová)

28. ZŠ Plzeň (Pavla Jedličková, Jana Horešovská, Jana Vacátková)

ZŠ a MŠ Raspenava (Petr Chvojka, Petr Kozlovský, Libuše Gondkovská)

FZŠ České mládeže Ústí nad Labem (Vlasta Rytířová, Petra Holasová, Věra Němcová)

MŠ, ZŠ a SŠ pro sluchově postižené Valašské Meziříčí (Antonín Liebel, Jaroslava Vrchová, Ivana Jarmerová)

ZŠ Volary (Petr Horálek, Kateřina Jandejsková, Iva Černá)

Žiacka školská rada III.

Ako viesť zasadnutia, aby nás to bavilo

© CEDU - Centrum pro demokratické učení, o. p. s., Praha, www.cedu.cz, 2012

Hlavný autor

Tomáš Hazlbauer

Kolektív autorov:

Kamila Petrovská, Filip Hotový

Spolupracovali:

Eliška Bucvanová, Petr Bureš, Martina Cizlerová, Jan Froněk, Karel Karafiát, Jaroslav Novák

Testovali na základných školách:

Učitelia z partnerských škôl, uvedení v Podakovaní.

Grafická úprava:

Anežka Martínková

Slovenské vydanie:

© IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, Bratislava, www.iuventa.sk, 2021

Preklad a redakčné úpravy:

Petra Baranová, Martin Gič, Peter Lenčo, Anna Sádovská

Grafická úprava:

Rastislav Biznár

1. vydanie

ISBN 978-80-8072-184-8 (tlačená verzia)

ISBN 978-80-8072-185-5 (elektronická verzia)

